

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FRANCOUZSKÉ VÝPŮJČKY V MODERNÍ ITALŠTINĚ

Vedoucí práce: PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Autor práce: Lucie Hlavová

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 3.

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/198 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 15. května 2011

.....
Hlavová Lucie

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, panu PhDr. Janu Radimskému, Ph.D., za jeho ochotu a vstřícnost při vedení této práce a dále také za veškeré cenné rady a připomínky.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá výpůjčkami z francouzského jazyka, jejichž první doložené výskyty v italštině jsou z období počátku 20. století, konkrétně z rozmezí let 1900 až 1910, a z 80. let 20. století.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. V první části jsou teoretické podklady pro pochopení samotného termínu výpůjčka, jak se vypůjčenými výrazy italský jazyk během 20. století obohacoval a jak je můžeme dále dělit.

Druhá část nejprve obecně analyzuje získaný vzorek podle různých kritérií a poté je velmi podrobně rozebrán a porovnáván výskyt vybraných výpůjček ve dvou odlišných korpusech.

Cílem této práce je potvrdit teoretický předpoklad toho, že v 2. polovině 20. století přestává být francouzština hlavním zdrojem pro obohacování slovní zásoby italského jazyka a že v rámci výskytů převládají spíše výpůjčky stále ještě foneticky či morfologicky neadaptované.

ANNOTATION

This Bachelor thesis deals with french loan words in italian language. Their first documented occurrences are from the beginning of the 20. century, concretely from the year 1900 to 1910 and from the 80s.

The work is divided in two main parts. The first part includes theoretical basis for understanding the concrete term loan word then the importance of loan words for the enrichment of the italian language in the 20. century and there are also information about their division.

The second part analyses firstly all the selected sample according to various criterions and then the occurrences of some choice loan words in two different corpuses.

The aim of this thesis is to verify the teoretical assumption that says the french language stops being the main source for the italian language in the meaning of linguistic enrichment. But it would also demonstrate we find more occurrences of no adapted loan words.

Obsah

Úvod	8
1. Pojem výpůjčka	10
2. Společensko-historické aspekty ovlivňující vypůjčování si cizích slov v italském jazyce ve vybraném období	11
2.1. Historie italské společnosti od sjednocení Itálie po počátek 20. století	11
2.2. Proces industrializace	12
2.3. Historie italské společnosti po 2. světové válce	13
3. Druhy výpůjček	14
3.1. Přizpůsobená výpůjčka	15
3.2. Nepřizpůsobená výpůjčka	15
3.3. Kalk	17
3.3.1. Kalk sémantický	17
3.3.2. Kalk Formální	18
3.4. Prestito di necessità vs. prestito di lusso	18
3.4.1. Prestito di necessità	18
3.4.2. Prestito di lusso	19
4. Vzorek z vybraného sémantického pole a období	19
4.1. Získávání vzorku	19
4.1.1. Filtr AMBITI	20
4.1.2. Filtr ETIMOLOGIA	20
4.2. Analýza vzorku	21
4.2.1. Analýza vzorku z hlediska slovních druhů	22
4.2.1.1. Změna slovních druhů v jazyce cílovém	24

4.2.1.2. Změna rodu u podstatných jmen v cílovém jazyce	25
4.2.2. Analýza vzorku podle roku přebírání výrazů	26
4.3. Shrnutí získaného vzorku	28
5. Porovnávání výskytů vybraného vzorku	29
5.1. Analýza jednotlivých dvojic výpůjček	30
5.1.1. Počátek 20. století	31
5.1.1.1.1. <i>Brioche vs. brioscia</i>	31
5.1.1.1.2. <i>Champagne vs. sciampagna</i>	33
5.1.1.1.3. <i>Chanteuse vs. sciantosa</i>	34
5.1.1.1.4. <i>Cul-de-sac vs. culdisacco</i>	35
5.1.1.1.5. <i>Dérapage vs. derapaggio</i>	36
5.1.1.1.6. <i>Gaffe vs gaffa, musette vs. musetta</i>	37
5.1.1.1.7. <i>Godet vs. godè</i>	40
5.1.1.1.8. <i>Gros vs. grò</i>	41
5.1.1.1.9. <i>Hangar vs. angar</i>	43
5.1.1.1.10. <i>Phaéton vs. faeton</i>	45
5.1.1.1.11. <i>Pied-à-terre vs. piedatterra</i>	47
5.1.1.1.12. <i>Porte-enfant vs. portinfante</i>	48
5.1.1.1.13. <i>Relais vs. relè</i>	49
5.1.1.1.14. <i>Soufflé vs. sufflè</i>	50
5.1.1.1.15. <i>Stellage vs. stellaggio</i>	51
5.1.1.1.16. <i>Stylé vs. stilè</i>	52
5.1.1.1.17. <i>Suprême vs. suprema</i>	53
5.1.2. 80. léta 20. století	55
5.2. Shrnutí	57
Závěr	60
Resumé	61
Použitá literatura	63
Přílohy	65

ÚVOD

Celá práce se zabývá jazykovými výpůjčkami v italském jazyce. Za zdrojový jazyk jsem si vybrala konkrétně francouzštinu a také jsem vymezila desetiletí, kdy jsou v italštině z tohoto jazyka doloženy první výskyty vypůjčených výrazů, a to konkrétně na období mezi roky 1900 až 1910, tedy počátek 20. století, a na 80. léta téhož století. Záměrně jsem volila tato dvě období, jelikož jsem chtěla ověřit hypotézu, že po 2. světové válce začala jako zdrojový jazyk pro italštinu převládat zejména angličtina, a tudíž lze očekávat, že i počet výpůjček z francouzského jazyka se bude v 2. polovině 20. století snižovat.

Dalším důvodem pro volbu těchto letopočtů bylo ověření míry adaptace. Je pravděpodobné, že výpůjčky přejaté již na počátku 20. století se mohly dávno adaptovat, nejen foneticky, ale i zcela kompletně, zatímco výpůjčky z 80. let přetrvávají v tvarech stále ještě neadaptovaných. Jelikož se však italština snaží oprostít od puristických tendencí a spíše se chce dostat na úroveň dalších světových jazyků, v moderní době se uchyluje k užívání zcela neadaptovaných výrazů.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. První teoretická část se zabývá zásadními informacemi důležitými pro pochopení samotného termínu jazyková výpůjčka. Dále se v druhé kapitole této části budu věnovat historickým a společenským aspektům, které v italštině ovlivňují přejímání výrazů z dalších jazyků a v neposlední řadě se pokusím vysvětlit, jak můžeme výpůjčky dále dělit, tedy co to znamená výpůjčka adaptovaná, neadaptovaná a co si můžeme představit pod pojmem kalk.

Druhá část mé práce je analytického charakteru, kde budu pracovat se získaným vzorkem, takže se všemi výpůjčkami z francouzského jazyka, u kterých zaznamenáváme ve zvoleném období první doložené výskyty. Nejprve se pokusím obecně analyzovat celý vzorek podle různých kritérií, takže podle slovních druhů, podle počtu přejatých výrazů v daném roce a zaměřím se i na odchylky, ke kterým může při „vypůjčování si“ slov z jiných cizích jazyků docházet (například změna jmenného rodu, či slovního druhu).

Další významnou složkou této analytické části bude porovnávání výskytů vybraných 19 výpůjček ve dvou odlišných internetových korpusech, v korpusu ITWAC a LA REPUBBLICA. Tyto výpůjčky jsem volila záměrně proto, že v italštině existují v tvaru foneticky či morfologicky neadaptovaném a naopak i v tvaru zcela adaptovaném podle

fonetických i morfologických pravidel tohoto jazyka, v některých případech došlo i na adaptační změny v diakritice.

V závěru se pokusím shrnout výsledky své analýzy, zda se hypotézy o adaptaci a počtu přejatých výrazů v daných obdobích opravdu potvrdily. V příloze uvedu seznam kompletního získaného vzorku.

1. Pojem výpůjčka

Slovní zásoba každého jazyka je tvořena nejen souborem slov, která vznikla na základě slovo tvorných pravidel typických pro daný jazyk, ale také sem patří i výrazy, které jsou pouze „vypůjčené“ z jiných jazyků. Konkrétně „*italskou slovní zásobu, tj. soubor všech slov, jimiž italština disponuje, tvoří slova zděděná, slova knižní, neologismy a výpůjčky.*“¹ V této práci se budu zabývat jen poslední výše zmíněnou skupinou, tj. výpůjčkami. Právě ty totiž již od počátků italského jazyka až po současnost značně přispívají k formování italského lexika.²

Proces přejímání výrazů z jiných jazyků je typický pro všechny jazyky. Způsob, jakým se nové termíny do jazyků dostávají, je různý a je spojen s mnoha faktory. Konkrétně Paolo D'Achille soudí, že kromě latinské složky, která tvoří část italské slovní zásoby, se právě lexikum italského jazyka již po staletí obohacuje cizími slovy (tzv. *forestierismi*) neboli výpůjčkami (*prestiti*). Jedná se o slova pocházející z jiných jazyků, se kterými italština přišla do styku ať už z důvodu politických, ekonomických či kulturních událostí.³ Dále také podotýká, že celý tento fenomén, společný všem jazykům, je odrazem politických událostí, kulturních vztahů, odrazem kontaktu odlišných jazyků, a neméně je ovlivněn blízkostí území či pohybem obyvatelstva. Při vypůjčování si cizích výrazů je totiž také podstatná prestiž výchozího jazyka. Stejně jako byla pro jiné evropské státy velmi prestižní italština, ať už v hudbě či umění, tak právě tento jazyk ovlivnila například v oblasti módy a politiky francouzština a na ekonomiku nebo sport měla vliv angličtina. Prestiž určitého jazyka se však posuzuje také podle schopnosti obohacovat lexikum nejen o výrazy konkrétní, ale i o jména abstraktní, přídavná jména či příslovce.⁴

Velmi důležitá je i doba, po kterou se daná výpůjčka v jazyce používá. Slova, která se do jazyků dostala teprve v nedávné době se vyskytují v podobě částečně ještě nepřizpůsobené cílovému jazyku, kdežto slova, která jsou sice výpůjčkami, ale jazyk je užívá již delší dobu, se často adaptují. Podle tohoto kritéria, adaptace, můžeme výpůjčky dále dělit. Více se však této problematice budu věnovat až ve 3. kapitole této práce.

---

¹ HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny*, Praha: LEDA, 2004, s. 370.

² SOBRERO, Alberto A., *Introduzione all'italiano contemporaneo: le strutture*, Roma-Bari: Laterza, 2007, s. 349.

³ D'ACHILLE, Paolo, *L'italiano contemporaneo*, Bologna: Societa editrice il Mulino, 2006, s. 71.

⁴ Tamtéž, s. 60.

Jak ale podotýká Roberto Gusmani, je každému jasné, že stupně integrace výpůjček se liší.⁵ Někdy totiž může dojít k tomu, že ačkoli se výpůjčka již adaptuje, používá se i její neadaptovaný tvar. Je pravděpodobné, že slova s dvěma tvary se v jazyce používají již delší dobu, kdežto moderní výrazy poznáme právě díky jejich podobě, která je vůči morfologickému systému cílového jazyka nepřizpůsobená a také jediná možná. Konkrétní příklady mohou uvést z vybraného sémantického pole, například dvojice slov francouzského původu *brioche* → *brioscia*, *relais* → *relè* či *soufflé* → *sufflé* aj.⁶

2. Společensko-historické aspekty ovlivňující vypůjčování si cizích slov v italském jazyce ve vybraném období

Jelikož se ve své práci budu zabývat výpůjčkami z počátku 20. století a ze 70. let 20. století, je nutné zde nastínit stručnou historii italského státu, která měla na jazykové změny italského jazyka právě v tomto období značný vliv. Zejména je důležité si uvědomit, že v každém z těchto dvou období dominoval jiný jazyk, ze kterého si italština vypůjčovala nové výrazy, což je podmíněno rostoucí mocí Spojených států amerických, které začaly zejména v 2. polovině minulého století západ tak významně ovlivňovat.

Obecně lze však 20. století charakterizovat jako období, kdy se italština nemění takovým způsobem, jako k tomu docházelo v minulých stoletích. To se však týká především gramatiky, naopak „*k více změnám dochází ve slovní zásobě, která bezprostředně reaguje na měnící se mimojazykovou skutečnost.*“⁷ I z tohoto důvodu se zaměřuji na prvek italského lexika, který je pro moderní jazyk nezbytný, na výpůjčky.

2.1. Historie italské společnosti od sjednocení Itálie po počátek 20. století

K procesu obohacování slovní zásoby italského jazyka docházelo po staletí, ovšem ne v takové míře jako například dnes. I Nicoletta Maraschio podotýká, že

---

⁵ GUSMANI, Roberto, *Saggi sull'interferenza linguistica*, Firenze: Casa ed. Le lettere, 1986, s. 23.

⁶ Výkladový slovník Sabatini-Coletti, CD, 1997.

⁷ HAMPLOVÁ, Sylva, *Nástin vývoje italského jazyka*, Praha: Karolinum, 2002, s. 163.

otevřenost italštiny vůči ostatním jazykům světa je rys, který charakterizuje jazykovou historii Itálie právě v období 20. století.⁸

Pro italský jazyk je významnou událostí sjednocení Itálie, ke kterému došlo již v r. 1861. To totiž znamenalo vytvoření jednotného státního aparátu, a tudíž byl přijat i společný jazyk typický pro tehdejší dobu, který bude následně institucemi šířen jako jazyk národní.⁹ Nedošlo tedy pouze k politickému a územnímu sjednocení, ale také k jazykové unifikaci. Ta byla důležitá zejména proto, že „v době vyhlášení království bylo téměř 80% obyvatel negramotných a i mezi gramotnými někteří nedokázali o mnoho více než se podepsat.“¹⁰ To byl také důvod, proč byla od r. 1877 zavedena povinná školní docházka, které se však zprvu většina dětí vyhýbala a ani odborná úroveň učitelů nebyla vysoká.¹¹

Sjednocení Itálie také přispělo k tomu, že se tamější města začala rozrůstat a to v důsledku stále nově přicházejících imigrantů.¹² Pro srovnání, kolem roku 1800 jich bylo asi 18 milionů a kolem roku 1900 se jejich počet téměř zdvojnásobil na 32 milionů.¹³ Stejně tak se díky opačnému procesu, procesu emigrace, začala dostávat italština do jiných evropských jazyků.¹⁴ Je tedy zřejmé, že s přílivem takto nově příchozích se zvyšuje nejen populace, ale také se obohacuje jazyk. K tomu však dochází i dnes, avšak právě současný jazyk se obohacuje zejména díky jiným sociálním aspektům, nikoli díky návalu imigrantů.

2.2.Proces industrializace

Po sjednocení Itálie došlo k další významné změně, která přinesla do jazyka nové a nové výrazy. Původně byla totiž Itálie státem prosperujícím především v oblasti zemědělství, ještě na počátku 20. století bylo asi 55,5 % populace zemědělců. Avšak oproti tomu čítali zemědělci v 70. letech pouhých 19,4% celkové populace. Tento pokles byl podmíněn nárůstem produkce v jiném odvětví a to v průmyslu. Zatímco

---

⁸ MARASCHIO, Nicoletta, *Storia della lingua italiana*, in: LAVINIO, Cristina (edd.), *La linguistica italiana alle soglie del 2000*, Roma: Bulzoni, 2002, s. 50.

⁹ DE MAURO, Tullio, *Storia linguistica dell'Italia unita*, Bari: Laterza, 2008, s. 51.

¹⁰ HAMPLOVÁ, Sylva, *Nástin vývoje italského jazyka*, s. 156.

¹¹ Tamtéž, s. 156-157.

¹² DE MAURO, Tullio, op. cit., s. 52.

¹³ Tamtéž, s. 54.

¹⁴ Tamtéž.

v těžkém průmyslu pracovalo na počátku 20. století 26,9 % obyvatel, v 70. letech to bylo již 43,4%. Stejně tak se zvyšovala i aktivita v rámci terciálního sektoru.¹⁵

Právě industrializace přinesla nové možnosti a lepší podmínky při osvojování si jazyka. Navíc se přímo podílela na obnově slovní zásoby italského jazyka a jeho dialektů a to tím, že zavedla nové termíny do oblasti zemědělství, do domácího prostředí a do každodenního života. Průmyslová slovní zásoba měla také za následek sblížení italštiny s ostatními evropskými jazyky s odlišnou jazykovou strukturou.¹⁶

2.3. Historie italské společnosti po 2. světové válce

Po druhé světové válce se uplatňovaly nové zdrojové jazyky a nové způsoby, za jejichž pomoci jsme schopni přijímat či přenášet to, co chceme. Začaly převládat vědecko-technické texty a ty literární začaly na jejich úkor ztrácet svou prestiž.¹⁷

Největší změna, jež nastala po 2. světové válce, se týká jazyka, který byl pro italštinu vzorem a ze kterého si hojně vypůjčovala nové výrazy. Jak vysvětluje Sobrero, zejména v posledních padesáti letech začala totiž angličtina postupně nahrazovat prestižní francouzštinu, a stala se tak nejznámějším a nejrozšířenějším jazykem v Itálii a od 60. let se celý proces začal ještě urychlovat. Vytlačování jiných jazyků angličtinou není typické jen pro Itálii, ale i pro další evropské státy, což bylo významně spojeno s růstem Spojených států amerických jakožto země vedoucí celý západ. Francouzský vliv však z italského jazyka nezmizel zcela, nadále totiž významně ovlivňuje „*klíčová slova moderního života či slovní zásobu v oblasti politiky.*“¹⁸ Právě toto období je podle Dardana považováno za druhou europeizaci italštiny. Rozdíl, mezi první a druhou europeizací není zaznamenán pouze v jazyce, ze kterého přicházely impulsy (v první fázi se jednalo o francouzštinu, která italský jazyk značně ovlivnila především v průběhu 18. století), ale také mezi společenskými vrstvami, které byly tímto vlivem zasaženy. Angličtina je jazyk denní potřeby a užívaná mnoha mladými lidmi, z toho důvodu druhá europeizace postihla především střední a nízké vrstvy obyvatel, zatímco francouzština se vztahovala spíše na jazyk urozených.

Je třeba brát také v úvahu vztah mezi adaptovanými a neadaptovanými anglicismy. Z největší části se anglické výpůjčky do italského jazyka dostávají skrze mluvu, a tudíž převládají neadaptované tvary, které se snadno šíří z mluvčího na

---

¹⁵ Tamtéž, s. 64.

¹⁶ Tamtéž, s. 66-67.

¹⁷ SOBRERO, Alberto A., op. cit., s. 323-324.

¹⁸ Tamtéž, s. 350.

mluvčího. Ovšem jak dodává Sobrero, v Itálii se snaží právě proti těmto nepřizpůsobeným výpůjčkám bojovat mnozí puristé, kteří se snaží prosazovat adaptovanou podobu daných slov nebo usilují alespoň o používání formálních kalků.¹⁹

Odvětví, v nichž angličtina zaznamenává v dnešní době největší význam, ať už v psané či mluvené podobě, jsou móda, věda a technika nebo ekonomické a obchodní vztahy. Z mnoha důvodů však hraje významnou roli i denní tisk, jelikož právě psaný text je snadným zprostředkovatelem adaptovaných anglicismů. Ačkoli paradoxně právě v žurnalistice můžeme najít i velké množství stále ještě nepřizpůsobených anglických výpůjček a to jen kvůli úspornosti času. Právě nedostatek času a spěch zabraňuje hledání jednotlivých italských ekvivalentů a do textu jsou voleny původní anglické tvary slov.²⁰

3. Druhy výpůjček

Názory, jak v jazyce třídit nepůvodní slova, se liší od jedné gramatiky k druhé. Maurizio Dardano přichází s tím, že do italského jazyka se dostávají tři druhy výpůjček. Výpůjčky nepřizpůsobené, například *bar, film leader, équipe, lager* aj., které je mluvčí díky jejich vnější podobě obvykle schopen rozpoznat. A dále také výpůjčky přizpůsobené, které naopak mluvčí již tak snadno nerozpozná, například *treno* či *bistecca*, adaptované z anglického jazyka. Dodává však, že někdy se výpůjčky vyskytují v jazyce zároveň v podobě přizpůsobené i nepřizpůsobené. Jako příklady uvádí dvojice slov *bleu* a *blu*, *gilet* a *gilé*, *roastbeef* a *rosbif* či *rosbiffe*. Za poslední a zvláštní druh výpůjček považuje kalk.²¹ Ke stejnému dělení se kloní i Sylva Hamplová.²²

Jinak na tento problém nahlíží např. I. Klajn, který sice také výpůjčky člení na přizpůsobené a nepřizpůsobené, avšak právě ty nepřizpůsobené podléhají dalšímu vnitřnímu členění a ve své podstatě se jedná pouze o různé druhy kalků. V jejich rámci totiž rozlišuje dva druhy sémantických výpůjček, homonymní a synonymní, a dva druhy kalků, homonymní a synonymní. Jako kalky vidí neologismy utvořené podle modelu cizího slova a to za pomoci italského materiálu. Homonymní kalky jsou založené na podobnosti signifikantu, tedy označujícího, a konkrétní příklad je italské *abolizionismo* napodobující anglické *abolitionism*. Synonymní kalky jsou naopak založené na

---

¹⁹ Tamtéž, s. 351.

²⁰ Tamtéž, s. 351-352.

²¹ MAURUZIO, Dardano, *Manualetto di linguistica*, Bologna: Zanichelli, 1996, s. 257.

²² HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny*, s. 395-396.

podobnosti signifikátu, tedy označovaného. Je to případ slova *fuorilegge*, které vzniklo po vzoru anglického *outlaw*. Sémantické výpůjčky potom odpovídají sémantickému kalku podle Dardana. Ty se dále dělí podle stejných kritérií jako homonymní a synonymní kalky. Slovo *stella* FILMOVÁ HVĚZDA je synonymní sémantická výpůjčka napodobující anglické označení *star* a jako příklad homonymní sémantické výpůjčky Klajn uvádí *classe* JAKOST, které vzniklo z anglického *class*.²³

Ve své práci se však budu držet rozdělení, kterému jsou nakloněni výše zmínění M. Dardano a S. Hamplová a budu tedy rozlišovat výpůjčky přizpůsobené/nepřizpůsobené a kalky.

3.1. Přizpůsobená výpůjčka

Pokud se v jazyce přejaté slovo užívá již delší dobu, je pravděpodobné, že se morfologicky i foneticky přizpůsobí a stává se tak tzv. výpůjčkou přizpůsobenou. Mnohdy i samotní mluvčí nepoznají, že se kdysi mohlo jednat o slovo přejaté. Výrazy přejaté z anglického jazyka a již adaptované jsou například *train* → *treno* VLAK, *beefsteak* → *bistecca* BIFTEK, z francouzského jazyka *ascenseur* → *ascensore* VÝTAH. Přizpůsobené mohou být i názvy měst: *Paris* → *Parigi* PAŘÍŽ, *London* → *Londra* LONDÝN, *Wien* → *Vienna* VÍDEŇ aj.²⁴

3.2. Nepřizpůsobená výpůjčka

Výpůjčky nepřizpůsobené mají stejný morfologický tvar v jazyce původním i v jazyce, do něhož byly přejaty. Avšak z fonetického hlediska můžeme najít přizpůsobení i u těchto výpůjček a to u jejich výslovnosti, která obvykle vůči fonetickému systému italského jazyka podstupuje alespoň částečnou adaptaci.²⁵ Pro znázornění uvádím konkrétní příklad francouzského *drap* LÁTKA, které považujeme za nepřizpůsobenou výpůjčku. Pokud si však slovo vyhledáme ve výkladovém slovníku (Sabatini-Coletti, CD, 1997), najdeme u něho poznámku o fonetické adaptaci.

---

²³ DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 257-258.

²⁴ HAMPLOVÁ, Sylva, op. cit., s. 395.

²⁵ D'ACHILLE, Paolo, op. cit., s. 72.

drap \ˈdra\ s.m. fr. (pl. draps); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), pr. adatt. \drap\

V dnešní době právě skupina těchto neadaptovaných tvarů převládá nad těmi, které se již mohly během uplynulé doby adaptovat. Navíc, jak podotýká Paolo D’Achille, neadaptování cizích slov přispívá k zesílení mezinárodních vztahů.²⁶

Pokud se zaměříme na adaptaci v rámci slovních druhů, nejvíce se adaptují slovesa, která úpravy vyžadují, naopak podstatná a přídavná jména nejlépe zachovávají svůj původní tvar i bez nutného přizpůsobení se.

V souvislosti s výskytem nepřizpůsobených výpůjček se objevuje také problém z hlediska morfologie. U takovýchto výrazů totiž není vždy zcela jasné, jaký se má přisoudit rod, který se často u různých jazyků neshoduje, či vyjádření množného čísla. Většinou se však množné číslo tvoří stejně jako v jazyce původním.²⁷ V případě nejistoty si tyto morfologické kategorie můžeme ověřit ve výkladovém slovníku. Uvedme si zde příklad ze slovníku Sabatini-Coletti (CD, 1997). Zvolená francouzská výpůjčka *bêtise* si zachovává původní tvoření množného čísla podle francouzských pravidel, tedy přidáním s.

bêtise \beˈtiz\ s.f. fr. (pl. bêtises); in it. s.f. inv. (o pl. orig.)

U některých výpůjček však máme dvě možnosti, jak plurál vytvořit. Buď výpůjčku ponecháme v jednotném čísle, je tedy neměnná, nebo utvoříme plurál stejně, jako to dělá jazyk, ze kterého slovo pochází. Například:

clownerie \klunˈri\ s.f. fr. (pl. clowneries); in it. s.f. inv. (o più freq. pl. orig.)

Do italštiny se samozřejmě dostávají výpůjčky i z jiných jazyků, proto uvádím další příklady. Za nepřizpůsobené výpůjčky považujeme slova anglického původu jako *meeting*, *bar*, *jazz*, *shopping*, *flirt*, *western* aj., slova španělského původu jako *plaza*, *paella*, původu německého je *biedermeier*, *skipass* atd.

---

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž, s. 72-73.

3.3.Kalk

Tento termín zahrnuje jevy, jež nemají jednotnou podobu a to nejen proto, že odrážejí různé stupně interference, ale také proto, že proces, při kterém mluvčí vytváří kalky, není vždy stejný.²⁸ Proto také dále podléhají vnitřnímu dělení, které ani v tomto případě není zcela jednotné. Já je zde rozdělím stejně jako Maurizio Dardano. Ten na kalk nahlíží jako na „*zvláštní typ výpůjčky, který se dělí na dva hlavní druhy: kalk sémantický a kalk formální.*“²⁹

Toto tradiční dělení záleží na motivovanosti, kterou mluvčí vezme a následně ji napodobuje v replikovaném slově. Motivovanost může být formální a sémantická, potom se bude jednat o kalk formální, nebo pouze sémantická, na jejímž základě může vzniknout kalk sémantický. Mezi těmito jevy však existuje rozdílný stupeň napodobování původního modelu.³⁰ Toho si ostatně všimneme, pokud vedle sebe postavíme oba druhy kalku a budeme se zajímat o jejich původ.

3.3.1. Kalk sémantický

O sémantickém kalku můžeme mluvit tehdy, jestliže „*již existující výraz nabude nový význam vlivem podobného slova v jiném jazyce.*“³¹ Dardano dodává, že důvodem, proč k tomuto fenoménu dochází, je existence dvou slov s jedním společným významem a/nebo jednou formální podobností. Jedná se například o slova typu *autorizzare* POVOLIT, které jeden čas znamenalo UČINIT VLIVNÝM, později však též slovo nabylo významu povolit a to díky vlivu francouzského termínu *autoriser*.³² Další příklady uvádí také S. Hamlová: *il verde*, které se používá pro označení „příslušníka ekologického hnutí“ a jehož vznik byl ovlivněn německým pojmem *der Grüne*, nebo *aperitivo* znamenající OTVÍRAJÍCÍ, UVOLŇUJÍCÍ, jež vzniklo po vzoru francouzského *apéritif* a další.³³

Fenomén tvorby sémantického kalku tak můžeme považovat za jakýsi druh polysémie, což znamená, že tento slovotvorný proces není vhodný pro vytváření odborných termínů. Ty totiž mají jediný význam a nemají tendenci k polysémii.³⁴

---

²⁸ GUSMANI, Roberto, op. cit., s. 217-218.

²⁹ DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 257.

³⁰ GUSMANI, Roberto, op. cit., s. 232-233.

³¹ HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny*, op. cit., s. 396.

³² DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 257.

³³ HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny*, op.cit., s. 396.

³⁴ GUSMANI, Roberto, op. cit., str. 227.

3.3.2. Kalk Formální

O kalku formálním mluvíme tehdy, dojde-li k „přímému napodobení cizí předlohy.“³⁵ Jedná se například o složeniny: *grattacielo* napodobující anglické *sky-scraper* MRAKODRAP (*sky* - obloha, *scraper* - škrabka), *lotta di classe* napodobující německé *Klassenkampf* TŘÍDNÍ BOJ (*klase* - třída, *kampf* - boj), *fine settimana* vzniklé podle vzoru anglického *week end* VÍKEND (*week* - týden, *end* - konec), *franco muratore* podle francouzského vzoru *franc-maçon* SVOBODNÝ ZEDNÁŘ (*franc*-svobodný, *maçon*-zednář) a jiné.

3.4. Prestito di necessità vs. prestito di lusso

V některých gramatikách, například u M. Dardana³⁶ či Paola D'Achille,³⁷ můžeme narazit ještě na jeden specifický typ dělení výpůjček. Jedná se o tzv. *prestiti di lusso* a *prestiti di necessità*.

Právě Paolo D'Achille však dodává, že takové rozdělení nemůže z vědeckého hlediska obstát a to hned ze dvou důvodů. „Na jedné straně může být vše pojmenováno pomocí vnitřních slovtvorných mechanismů a na straně druhé mohou mít slova cizího původu jinou konotaci než jim odpovídající slova italská.“³⁸ Jako příklad uvádí slovo *gay*, které není ani tak eufemismem italského *omosessuale*, jako spíše „politicky neutrálním“ výrazem.³⁹

3.4.1. Prestito di necessità

Tento druh výpůjčky se do jazyka dostává zároveň s novým referentem, tedy nějakým objektem či myšlenkou. *Prestito di necessità* je například *patata* BRAMBORA, slovo haitského původu, které se do italského jazyka dostalo přes španělštinu a to až po objevení Ameriky, kdy se začal tento nový druh zeleniny pěstovat i v Evropě. Další výpůjčky tohoto typu jsou *caffè*, přejato z turečtiny, *zero*, přejato z arabštiny, nebo z angličtiny přejaté *camper*, *tram*, *offset*, *toner*, *juke-box* aj.⁴⁰

---

³⁵ Tamtéž, s. 395.

³⁶ DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 258.

³⁷ D'ACHILLE, Paolo, op. cit., s. 60-61.

³⁸ „[...] da un lato tutto può essere denominato attraverso meccanismi interni di formazione delle parole, dall'altro le parole straniere possono avere connotazioni diverse dalle corrispondenti voci italiane.“

³⁹ D'ACHILLE, Paolo, op. cit., s. 60-61.

⁴⁰ DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 258.

3.4.2. *Prestito di lusso*

Druh výpůjček *prestiti di lusso* se neobjevuje s novým referentem, ale naopak se snaží nahradit již existující termíny a to zejména v důsledku stále se měnících módních trendů.⁴¹

Prestiti di lusso jsou například *leader, speaker, flirt, baby-sitter, week-end*, které nahrazují italské výrazy *capo, annunciatore, amorazzo, bambinaia, fine settimana*.⁴²

4. Vzorek z vybraného sémantického pole a období

Pro svou práci jsem zvolila výpůjčky z francouzského jazyka ze dvou různých období. První období je počátek 20. století, tedy rozmezí let 1900 až 1910, kdy byl francouzský jazyk pro italštinu stále ještě velmi prestižní. Druhé období, konkrétně se jedná o 80. léta 20. století, je záměrně voleno až po 2. světové válce, tehdy byla totiž francouzština v rámci druhé europeizace vystřídána ve většině odvětvích jazykem anglickým, a tudíž lze předpokládat, že i počet výpůjček z francouzštiny se znatelně sníží. A nejedná se pouze o počet, kde jistě budou rozdíly, ale také o míru adaptace jednotlivých výpůjček.

Právě k adaptaci může docházet v diakritice, fonetice a v neposlední řadě v morfologii a přitom se tyto adaptace vzájemně prolínají. Jelikož fonetický systém francouzštiny se od italského velmi liší, rozhodla jsem se výpůjčky posuzovat právě podle jejich adaptace vůči italskému fonetickému systému. Ta je jistě nezbytná i proto, aby se mohly výpůjčky dále adaptovat i podle morfologických pravidel cílového jazyka.

Kompletní seznam získaného vzorku je součástí přílohy této práce.

4.1. Získávání vzorku

Vzorek jsem získala z elektronického italského výkladového slovníku Sabatini-Coletti (CD, 1997), kde je možné si za pomoci různých filtrů vyhledat výpůjčky z mnoha jazyků a z různého období. Konkrétně jsem využila datační filtr, DATAZIONE, pro rozmezí mezi léty 1900-1910 a 1980-1990, který jsem kombinovala s dalšími. Výpůjčky z jazyků lze však hledat dvojí cestou a to za pomoci dvou různých filtrů.

---

⁴¹ D'ACHILLE, Paolo, op. cit., s. 60.

⁴² DARDANO, Maurizio, op. cit., s. 258.

4.1.1. Filtr AMBITI

Jednu z možností představuje filtr AMBITI. Zde se zaměříme na slova, která nebudou italského původu, a tudíž zadáme bližší určení *voci non italiane* a poté již konkrétní jazyk, ze kterého se do italštiny vypůjčené výrazy dostávaly, v mém případě tedy *francese*. Celkový počet výpůjček, který takto získáme, je uveden v tabulce 4.1.

Tab. 4.1. Počet různě adaptovaných výpůjček v rámci vybraného období vymezený za pomoci filtru AMBITI.

Období	Výrazy s fonetickou adaptací	Neadaptované výrazy	Výrazy s adaptovanou i neadaptovanou výslovností	Celkem
1900-1910	0	156	18	174
1980-1990	1	84	1	86

Výpůjčky, které nám tento filtr vyhledal, se používají pouze v tvaru typickém pro zdrojový jazyk a fonetickou adaptací tak pozorujeme jen u málokterých případů. A především z historických důvodů a začínajícího dominantního postavení anglického jazyka můžeme vidět tak znatelný rozdíl mezi jednotlivými obdobími, kdy počet novodobých výpůjček klesl téměř na polovinu vůči výpůjčkám přejatým na počátku minulého století.

4.1.2. Filtr ETIMOLOGIA

Vybrané výpůjčky můžeme hledat i na základě jejich původu za pomoci filtru ETIMOLOGIA. Zde můžeme najít i nářeční výrazy, my se však potřebujeme dostat k francouzštině, a proto dále volíme *lingue straniere* a konkrétní jazyk, opět tedy *francese*. Celkový přehled vyhledaného vzorku můžeme vidět v tabulce 4.2.

Tab. 4.2. Počet různě adaptovaných výpůjček v rámci vybraného období vymezený za pomoci filtru ETIMOLOGIA.

Období	Výrazy s fonetickou adaptací	Neadaptované výrazy	Výrazy s adaptovanou i neadaptovanou výslovností	Celkem
1900-1910	136	155	18	309
1980-1990	43	84	1	128

Důležité je však zmínit, že tento filtr obsahuje, až na výjimku tří výrazů,⁴³ všechny výpůjčky, které nám vyhledá i filtr AMBITI. Touto cestou však navíc získáme větší počet výrazů než u předchozího filtru a to proto, že mezi nimi budou v hojném počtu i výpůjčky s již adaptovanou výslovností. Vzorek, se kterým budu pracovat, tedy bude kombinací obou filtrů. Konečný vzorek je znázorněn v následující tabulce 4.3.

Tab. 4.3. Celkový vzorek

Období	Výrazy s fonetickou adaptací	Neadaptované výrazy	Výrazy s adaptovanou i neadaptovanou výslovností	Celkem
1900-1910	136	156	18	310
1980-1990	43	86	1	130

4.2. Analýza vzorku

Téměř polovinu konečného vzorku tvoří výpůjčky, které se v daném období, ať už v rozmezí let 1900-1910 či 1980-1990, adaptovaly. Mezi nimi jsou však i ty, které se do italského jazyka dostaly již dříve, ačkoli původně s jiným významem. Zde můžu uvést konkrétní příklad, slovo *crumiro*, které se v italštině objevilo již v r. 1887 s významem pro pojmenování „neznámé osoby“. Teprve v r. 1904 se tento výraz začal používat ve spojitosti s rebelanty tuniské národnosti:

***crumiro* [cru-mì-ro] s.m. (f. -ra)**

[ETIM] *fr. kroumir, ar. Krumīr nome di una popolazione tunisina di sentimenti ribelli che in Francia assunse connotazione ingiuriosa*

□ a. 1904; a. 1887 *nel sign. di "persona sconosciuta"*

Mezi adaptovanými výpůjčkami najdeme i slova, která se v italštině používají již delší dobu, ale až ve zvoleném období začala spadat i do jiného slovního druhu. Například francouzské *decadente*, původně přídavné jméno, se od r. 1905 užívá i jako jméno podstatné.

⁴³ Výraz *violle* z počátku 20. století a další dva z 80. let 20. století, *grand marnier* a *hasard*.

decadente [de-ca-dèn-te] agg., s.

[ETIM] *fr. décadent, deriv. di decadenza "decadenza"; come termine letterario introdotto da Th. Gautier nella prefazione (1868) a "Les fleurs du mal" di Baudelaire*

□ sec. XVII (agg., 1); a. 1905 (s.)

4.2.1. Analýza vzorku z hlediska slovních druhů

Kompletní přehled výpůjček seřazených podle slovních druhů představuje níže uvedená tabulka 4.4.

Tab. 4.4. Přehled výpůjček z hlediska slovních druhů.

Slovní druh	Počátek 20. století	80. léta 20. století
Substantiva	246	94
Adjektiva	33	23
Substantiva i adjektiva	12	6
Adverbia	3	2
Slovesa	15	3
Celkem	309	128

V rámci slovních druhů nalezneme mezi výpůjčkami slovesa, která jsou však všechna adaptovaná, jelikož u nich je adaptace přímo nezbytná pro jejich následné použití, a tudíž se u nich nejedná pouze o adaptaci fonetickou, ale jsou již přizpůsobená i podle morfologických pravidel italského jazyka. Z období mezi roky 1900-1910 zaznamenáváme 15 výpůjček,⁴⁴ které řadíme mezi slovesa. V 80. letech 20. století se adaptovaly na podobu sloves pouze 3 francouzské výpůjčky, *informatizzare*, *rollare* a *surcontrare*. Všechna jsou zakončena příponou –are, a bez výjimky tudíž spadají

⁴⁴ Jmenovitě *alesare*, *azionare*, *bullonare*, *cianfrinare*, *collettivizzare*, *disidratare*, *distanziare*, *esteriorizzare*, *fresare*, *glassare*, *immunizzare*, *municipalizzare*, *polemizzare*, *transumare*, *truccare*.

mezi slovesa I. třídy, která jsou pro italštinu velmi typická a z hlediska výskytu zauímají nepočetnější skupinou.

Naopak nejnádhěji se přebírají podstatná jména, která se v cílovém jazyce mohou i delší dobu vyskytovat v podobě typické pro jazyk zdrojový. Proto také tvoří většinu přejatých výrazů. Z počátku 20. století spadá celých 79 %, tedy 246 z celkových 310 výpůjček, právě do podstatných jmen. To samé platí i pro 80. léta 20. století, kdy představuje podstatná jména 72% výpůjček, celkem 94 výrazů.

Oproti podstatným jménům tvoří méně početnou skupinu jména přídavná, z počátku 20. století tento slovní druh zahrnuje 33 francouzských výrazů, tedy necelých 11 %, a v 80. letech téhož století byl zaznamenán přírůstek 23 přídavných jmen francouzského původu, což znamená 18 % z celkových 128 výpůjček.

V rámci zkoumaného vzorku jsem však našla i slova, která se v italštině objevují nejen jako podstatná, ale i jako přídavná jména. Poměr adaptovaných⁴⁵ ku zcela neadaptovaným výpůjčkám, které se využívají v rámci těchto dvou slovních druhů, je 9:9. Jako příklad adaptované výpůjčky uvádím italské *modernista*:

***modernista* [mo-der-nì-sta] agg., s. (pl.m. -sti)**

agg. Relativo al modernismo: idee m.; teoria m.

s.m. e f. Sostenitore, seguace del modernismo, spec. quello religioso

□ a. 1908

Naopak neadaptovaná výpůjčka se stejným využitím je například francouzské *fauve*:

***fauve* \ˈfov\ agg., s.m. fr. (pl. fauves); in it. agg., s.**

agg. inv. Relativo al fauvisimo, del fauvisimo

s.m. inv. (o più freq. pl. orig.) Pittore aderente al fauvisimo

□ a. 1905

---

⁴⁵ V tomto případě se nejedná pouze o adaptaci fonetickou, ale u těchto několika slov došlo ke kompletní adaptaci, čímž myslím adaptaci vůči fonetickému i morfologickému systému italského jazyka, popřípadě došlo i k diakritickému přizpůsobení.

Zcela nepatrnou část zaujímají příslovce, přibližně 1 % všech přejatých výrazů.

Když se však podíváme zpět na tabulku 4.4 a celkový počet srovnáme s počtem zkoumaných pojmů, zjistíme, že 3 výrazy budou scházet. Právě 3 výpůjčky mají totiž zvláštní postavení a mezi slovní druhy je zařadit nelze. Ve slovníku u nich nalezneme pouze poznámku *escl.*, tedy jakési „zvolání“. Z počátku 20. století má tento statut francouzské *allô*, které odpovídá dnešnímu italskému „*pronto*“:

***allô* \a'lo\ escl. fr.; in it. escl.**

Si usa quando si risponde al telefono invece di "pronto" [SIN] hello

[ETIM] voce fr., ingl. hallo o hello

□ a. 1905

Z 80. let 20. století se jedná o dvě výpůjčky. První, *chapeau*, se používána pro vyjádření úcty, často s ironickým nádechem:

***chapeau* \ʃa'po\ s.m. fr. (pl. *chapeaux*); in it. escl.**

Cappello, usato come escl. per indicare riverenza, ammirazione, spesso con valore ironico; corrisponde alla loc. it. tanto di cappello

□ a. 1989

V druhém případě jde o zdvořilostní frázi:

***s'il vous plaît* \si:vu'plɛ\ loc. fr.; in it. loc. escl.**

◆Formula di cortesia, col valore di "per favore", "prego"

□ a. 1989

4.2.1.1. Změna slovních druhů v jazyce cílovém

Při bližším zkoumání jednotlivých výpůjček si můžeme všimnout, že některá slova se ve francouzštině oproti italštině používají v rámci jiného slovního druhu. Ve

věte často stojí jako podstatné či přídavné jméno, oproti tomu si ve většině případů italština adaptovala pouze využití daného výrazu jako podstatného jména. Naopak však můžeme narazit i na výrazy, které mají v italském jazyce širší využití, především se jedná o francouzská přídavná jména, která je italština schopná využít i jako podstatná jména. Přechod mezi slovními druhy se z celkových 440 výpůjček týká 15 níže uvedených výrazů, z nichž ani u jediného nedošlo k fonetické adaptaci.

Tab. 4.5. Přehled výpůjček, u kterých se v italštině změnil oproti francouzštině slovní druh.

Výpůjčka	Slovní druh zdrojového jazyka	Slovní druh v italštině	Rok
blagueur	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1905
capitonné	Adjektivum	Substantivum	1910
collant	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1905
dessous	Adverbium	Substantivum	1905
écru	Adjektivum	Substantivum, adjektivum	1905
gauche	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1905
grimpeur	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1905
gros	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1905
sans-gêne	Substantivum, adjektivum	Substantivum, adjektivum	1905
connaisseur	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1986
mou	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1985
noir	Adjektivum	Substantivum, adjektivum	1989
refoulé	Adjektivum	Substantivum, adjektivum	1990
revenant	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1989
rouge	Substantivum, adjektivum	Substantivum	1989

4.2.1.2. Změna rodu u podstatných jmen v cílovém jazyce

Při analýze vzorku jsem zjistila, že celých 77 %, tedy 340 slov, tvoří podstatná jména. Vzhledem k tomu, že typické zakončení právě podstatných jmen se u italštiny a francouzštiny liší, je pravděpodobné, že by mohlo docházet ke změně v rodě pro lepší přizpůsobení se cílovému jazyku. Ve většině případů se rod zachovává, změna rodu v italském jazyce se týká pouze 6 výpůjček z počátku 20. století⁴⁶ a celkem 3 z 80. let

⁴⁶ Konkrétně *mannequin* a *suprême* v italštině zaujímají postavení podstatného jména v ženském rodě, ačkoli ve francouzštině se řadí mezi jména s rodem mužským. Opačný případ nastal u dvou dalších výpůjček, *affaire* a *étamine*. U zbývajících dvou výpůjček, *capitonné* a *grimpeur*, došlo k redukci, kdy si pro ně italština osvojila pouze rod mužský, ačkoli ve francouzském jazyce náleží těmto jménům oba rody.

20. století.⁴⁷ Jelikož všech 9 výrazů není adaptováno podle fonetických pravidel italského jazyka, nejsou adaptovány ani podle morfologických pravidel, a tudíž jejich zakončení zcela neodpovídají typickým koncovkám pro daný rod v italštině.

4.2.2. Analýza vzorku podle roku přebírání výrazů

Jak vyplývá z tabulky 4.6, na počátku 20. století byl pro italštinu podle prvních doložených výskytů nejproduktivnější rok rok 1905, kdy bylo zaznamenáno celých 61 % přejatých výrazů z celkového počtu 310 francouzských výpůjček. V pořadí druhý nejproduktivnější byl rok 1908, kdy se v italštině objevilo jen 42 výskytů výrazů francouzského původu, které činí pouhých 14 %. V ostatních letech v rozmezí mezi roky 1900 až 1910 tvoří výpůjčky maximálně 1-5 % z celkových 310 slov, tedy zanedbatelný počet.

Tab. 4.6. Počet přejatých výrazů v jednotlivých letech na počátku 20. století.

Rok	Počet výpůjček	Počet výpůjček v %
1900	15	5 %
1901	15	5 %
1902	11	4 %
1903	8	3 %
1904	3	1 %
1905	190	61 %
1906	6	2 %
1907	7	2 %
1908	42	14 %
1909	9	3 %
1910	4	1 %
Celkem	310	100 %

Proč je nejproduktivnějším rokem na počátku 20. století právě rok 1905? Výkladový slovník Sabatini-Coletti je založen na excerpce literárních textů, které byly pro dané období nejdůležitější. Tulio De Mauro ve svém díle *Storia linguistica dell'Italia Unita* zmiňuje, že právě na počátku 20. století se začíná „*questione della lingua*“ považovat za uzavřenou kapitolu. Jedná se o období, kdy se jazyk začíná

⁴⁷ Dvě výpůjčky, *mou* a *suède*, v italském jazyce spadají nikoli do rodu mužského, ale naopak se řadí mezi podstatná jména ženského rodu. Zbývající výpůjčka *boucle* se v cílovém jazyce stala tvarem pro oba dva rody, ačkoli ve francouzštině má jednoznačně rod ženský.

otevřít okolnímu světu a kdy se prosadili zejména Pascoli, Gozzano a jiní „krepuskoláři“, neboli básníci soumraku, kteří se vyznačovali kreativitou a jazykovou spontánností, jež stavěli proti tehdejšímu pedantismu. Zejména se obraceli na živý a moderní jazyk každodenního života, jelikož právě na počátku 20. století se jazyk italského národa poprvé v historii tohoto státu zasvěcuje právě reálnému každodennímu stylu života.⁴⁸ Navíc v r. 1907 také vychází sbírka nejdůležitějších básnických děl výše zmíněného Gozzana, jakožto nejvýznamnějšího představitele básníků soumraku.

Ovšem průlomovým dílem z roku 1905 je důležitý italský slovník *Dizionario moderno* od A. Panziniho. Právě Panzini se totiž snažil oprostit od „puristických ambicí“ a zajímal se zejména o neologismy a jazyk každodenní mluvy. V tomto roce tak tudíž nejde o první výskyty výpůjček v jazyce, ale jde o rok jejich prvního doloženého výskytu.

V 80. letech můžeme za nejproduktivnější rok, kdy bylo doloženo nejvíce prvních výskytů výpůjček francouzského původu, považovat rok 1989, tehdy se do italštiny dostalo 50 francouzských výpůjček z celkových 130, tedy 38 %. Dalším rokem s vysokým počtem doložených výskytů byl rok 1983 a 1987. Ve zbývajících letech vybraného období je počet přejatých výpůjček opět zanedbatelný, podrobný rozbor je znázorněn v níže uvedené tabulce. Z roku 1982 dokonce není zaznamenán jediný doložený výskyt jakékoliv výpůjčky z francouzského jazyka.

Tab. 4.7. Počet přejatých výrazů v jednotlivých letech během 80. let 20. století.

Rok	Počet výpůjček	Počet výpůjček v %
1980	4	3 %
1981	4	3 %
1982	0	0 %
1983	29	22 %
1984	4	3 %
1985	3	2 %
1986	4	3 %
1987	20	15 %
1988	9	7 %
1989	50	38 %
1990	3	2 %
Celkem	130	100 %

⁴⁸ DE MAURO, Tullio, op. cit., s. 136-137.

4.3. Shrnutí získaného vzorku

Jelikož jsem získala dostatečný vzorek, jistě by nebylo účelné zabývat se jednotlivě všemi výpůjčkami, jejichž celkový počet jsem získala kombinací výskytů v obou filtrech, tedy 440 slov. Analýzu výpůjček jako celku podle různých kritérií jsem provedla alespoň v předchozích podkapitolách.

V další části své práce však svou pozornost zaměřím pouze na skupinu výpůjček, jež je zahrnuta v obou filtrech. Důležité kritérium pro jejich výběr je samotné slovníkové heslo, jelikož obsahuje poznámku o tom, že daná výpůjčka z francouzského jazyka, která není ještě vůči italskému fonetickému systému adaptovaná, existuje ve dvojici s výpůjčkou, o níž můžeme naopak mluvit jako o zcela adaptované. Tyto výrazy mě tedy zaujaly z toho důvodu, že by se u nich dalo zkoumat, zda se více v italštině používá zcela adaptovaný tvar výpůjčky či neadaptovaný. Celkem jde o 18 výrazů z období počátku 20. století a o jediný z 80. let 20. století. Jmenovitě se bude jednat o níže uvedené výpůjčky.

Tab. 4.8. *Výpůjčky s adaptovaným i neadaptovaným tvarem.*

	Období	Neadaptovaný tvar	Adaptovaný tvar
1.	1901	chanteuse	sciantosa
2.	1901	godet	godè
3.	1901	porte-enfant	portinfante
4.	1905	brioche	brioscia
5.	1905	champagne	sciampagna
6.	1905	cul-de-sac	culdisacco
7.	1905	dérapage	derapaggio
8.	1905	gaffe	gaffa
9.	1905	gros	grò
10.	1905	musette	musetta
11.	1905	phaéton	faeton
12.	1905	pied-à-terre	piedatterra
13.	1905	relais	relè
14.	1905	soufflé	sufflè
15.	1905	stellage	stellaggio
16.	1905	suprême	suprema
17.	1908	hangar	angar
18.	1908	stylé	stilè
19.	1989	mélo	melò

Opět se poměrem přejatých výrazů 18:1 přesvědčujeme o tom, že v 2. polovině 20. století přestává být francouzština pro italský jazyk na prvním místě. Navíc z výše zmíněných důvodů i zde sledujeme, že největší počet výpůjček podle zvoleného kritéria se do italského jazyka dostalo právě v r. 1905, celkem 13 z celkových 19 výrazů.

5. Porovnávání výskytů vybraného vzorku

Jak jsem se již zmínila, celkový vzorek jsem získala díky elektronickému italskému výkladovému slovníku Sabatini-Coletti, který umožňuje rychlé a jednoduché vyhledávání podle zadaných kritérií. Z celkových 440 výrazů mě zaujalo právě 19 z důvodů, které jsou výše uvedeny. V italštině totiž existují v tvaru typickém pro zdrojový jazyk, v mém případě tudíž ve francouzštině, a nepozorujeme u nich přizpůsobení fonetickému systému italského jazyka (výjimkou je výraz *hangar*, u něhož k fonetické adaptaci došlo). To se však týká i většiny ostatních výrazů přejatých ve zvoleném období, proto pro mě byla důležitá jiná poznámka, kterou hesla obsahují navíc. Jako příklad uvedu jednu z dvojic a to francouzské *brioche*, druh sladkého pečiva u nás známý jako brioška:

brioche* \bri'ðʃ\ s.f. fr. (pl. *brioches*); in it. s.f. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *brioscia

Piccolo dolce lievitato di pasta morbida cotto al forno, eventualmente farcito di crema, marmellata o cioccolato
[SIN] *cornetto, croissant*

[ETIM] voce fr., normanno *brier* "impastare" denom. di *brie* "matterello"

□ a. 1905

Důležitá je zde totiž zmínka *anche adatt. brioscia*, což znamená že právě tato výpůjčka se objevuje nejen v tvaru, v jakém se užívá ve francouzštině, ale koexistuje zároveň ve dvojici s již adaptovanou podobou téhož slova. Zde však můžeme mluvit nejen o adaptaci fonetické, ale z typického uskupení hlásek *-scia* poznáme, že toto

slovo prošlo adaptací i podle morfologických pravidel italského jazyka, z čehož plyne i jeho následná výslovnost. Jedná se tedy o kompletně adaptovanou výpůjčku.

Jako svůj cíl jsem si vytyčila porovnávání výskytů jednotlivých dvojic ve dvou různých internetových korpusech. Bude se jednat o korpus známého italského deníku LA REPUBBLICA, kde se slovní zásoba omezuje na tu, jež je typická právě pro žurnalistiku, a o korpus ITWAC, který je založen na základě webových textů.

Oba korpusy umožňují vyhledávání pomocí různých parametrů, důležité jsou zejména *lemma – word*. Jelikož jsem potřebovala získat výskyty všech možných tvarů od zvolených výpůjček, většinou jsem využívala filtr *lemma*. V některých případech však touto cestou nebylo možné výskyty najít, a proto jsem je vyhledávala za pomoci filtru *simple (with the exact phrase)*, tedy vyhledávání pouze zadané podoby slova, nikoli jeho dalších možných tvarů. Ty jsem musela zadávat sama. Ve všech případech je však výskyt výpůjčky v jejích všech možných tvarech, tudíž získaný za pomoci filtru *lemma* (pokud jsem výsledek získala jiným je způsobem, je o něm u dané výpůjčky zmínka).

Vzhledem k odlišné velikosti obou korpusů⁴⁹ jsem se přiklonila k přepočítávání absolutního i relativního počtu výskytů podle velikosti korpusu LA REPUBBLICA, tedy na přibližný počet 380 mil. výskytů. Obě hodnoty výskytů nalezených v korpusech tak budou vztahy k jednotnému počtu výskytů.

5.1. Analýza jednotlivých dvojic výpůjček

Aby se výpůjčky daly považovat opravdu za výpůjčky, ze všech výskytů jsem vyřadila vlastní názvy, čímž se jejich počet v některých případech i značně snížil. Nejčastější výskyt výpůjčky, která by se dala splést s vlastním jménem, se týká slova *champagne*. To sice italština přejala jako název typického francouzského šumivého druhu vína, ale snadno se dá také zaměnit s regionem ve Francii, kde se tento produkt vyrábí, a nosí tudíž stejné jméno, Champagne.

Dále také nastal problém u dvou dvojic, *gaffe* vs. *gaffa* a *musette* vs. *musetta*, jelikož neadaptovaný tvar má zakončení typické pro italštinu, přičemž je obtížné v takovém množství výskytů zjišťovat, zda se jedná právě o již adaptovanou výpůjčku

---

⁴⁹ Korpus LA REPUBBLICA čítá celkem 380 823 725 výskytů a korpus ITWAC 1 909 535 703.

(nejen foneticky, ale i morfologicky) v množném čísle či o foneticky neadaptovanou výpůjčku v čísle jednotném.

V následujících podkapitolách se zaměřím na jednotlivé dvojice a budu se snažit zjišťovat, zda v nich převažuje výskyt té či oné podoby výpůjčky.

5.1.1. Počátek 20. století

Případ koexistence adaptovaného i neadaptovaného tvaru téže výpůjčky se na počátku 20. století týká 18 z 19 výrazů. Celkem 13 slov si potom italský jazyk „vypůjčil“ právě v roce 1905 a to z důvodů, které jsem zmiňovala dříve.

Jelikož se v dnešní době snaží být Itálie otevřeným státem vůči zbytku Evropy a jistě i zbytku celého světa, je pravděpodobné, že budou převládat výpůjčky stále ještě neadaptované vůči fonetickému i morfologickému systému italštiny. Ačkoli i zde můžeme hovořit o známém úsloví „výjimka potvrzuje pravidlo.“

5.1.1.1. *Brioche* vs. *brioscia*

Označení typického druhu sladkého pečiva by mělo mít větší výskyty právě v korpusu ITWAC, neboť se jistě nejedná o zásadní termín žurnalistiky, což se také opravdu potvrdilo.

Tab. 5.1. Relativní četnost výskytů výpůjček *brioche* a *brioscia*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>brioche</i>	355	241
<i>brioscia</i>	5	1

Pokud využijeme vyhledávání *lemma*, můžeme heslo *brioche* najít i v množném čísle, pro které italština zvláštní tvar nemá, ale zachovává tvoření množného čísla podle pravidel francouzského jazyka, což je poznámka, kterou najdeme u samotného slovníkového hesla.⁵⁰ Příklad výskytu v množném čísle v rámci korpusu LA REPUBBLICA vypadá následovně (celkem je jich 107 ze zmíněných 241):

⁵⁰ Jelikož není jiná podoba tohoto slova než *brioche* a *brioche*s, stačí pro zjištění výskytu výpůjčky v množném čísle odečíst výskyty vyhledané za pomoci filtrů *lemma* a *simple*. *Brioche*s má tudíž v korpusu ITWAC celkem 661 výskytů, po vztahování k jednotně velkému vzorku odpovídá relativní četnost této výpůjčky celkem 355 výskytům.

...prova mia, di provare certe sensazioni". A tavola. „Mangio tutto, mangio troppo le brioches, che però nascondo a Leporati...

V některých případech můžeme také narazit na jakési „zkomolení“ výpůjček, kdy se použije člen v jednotném čísle společně s podobou slova v čísle množném či naopak. Důvod je jediný. Korpus čerpá z internetových textů, které mnohdy nalezneme na různých stránkách vytvořených i obyčejnými lidmi, tzv. blogy, a jelikož je italština „otevřený“ jazyk, je pravděpodobné, že na takovéto výrazy narazíme poměrně často. Ačkoli i žurnalista je jen pouhý člověk.

... poi però ho pensato che il mio moroso era da mesi che mi prometteva di portarmi una brioches⁵¹ di prima mattina e quindi magari oggi manteneva la promessa, apro ovviamente spettinata e in pigiama e mi trovo di fronte il tipo dei surgelati !!...⁵²

Poněkud méně častěji se setkáme s výskytem stejného slova označující totéž, avšak již v podobě adaptované. Adaptaci zde myslím nejen fonetickou, ale jistě i morfologickou, která je patrná z typického uskupení hlásek –*scia*. Reativní četnost při vyhledávání *lemma* této výpůjčky v korpusu ITWAC odpovídá pěti nalezeným výskytům, což je ovšem oproti výskytu *brioche* zcela zanedbatelný počet. V denním tisku se s takovouto podobou slova nesetkáme, korpus LA REPUBBLICA vyhledal jediný výskyt v lingvisticky zaměřeném článku⁵³:

*... e tuttavia sono oltre cinquemila le parole e locuzioni regionali qui studiate e ricollocate in giusta prospettiva, da accattare a **brioscia**, da cesa a patacca e sopanta. Opere che in precedenza avevano trattato con attenzione i dati più strettamente linguistici, ...*

---

⁵¹ Člen pro jednotné číslo *una* sice zachovává ženský rod, avšak tvar *brioches* odpovídá francouzskému množnému číslu. Správně by tedy mělo být *le brioches*.

⁵² Korpus ITWAC: <http://blog.libero.it/QuasiOstetrica/commenti.php?msgid=320745&id=14475>

⁵³ Pokud bychom chtěli vyhledat i množné číslo a využili tak možnost filtru *lemma*, nezískáme jediný výskyt. Ten je možné vyhledat pouze za pomoci jednoduchého vyhledávání *with the exact phrase* (množné číslo *briosce* nebylo nalezeno vůbec).

5.1.1.2. Champagne vs. sciampagna

U této dvojice nás jistě zarazí poznámka ohledně doby, kdy jsou doloženy první výskyty těchto dvou výpůjček v italském jazyce:

champagne [ʃa'paŋ] s.m. fr. (pl. *champagnes*); in it. s.m.
inv. (o pl. orig.), anche adatt. *sciampagna*→

Vino pregiato francese, bianco o rosé, secco, spumante

*In funzione di agg., di colore biondo chiaro tendente al rosa: camicetta, vestito c.*⁵⁴

[ETIM] voce fr., dal nome della regione della Francia nord-orientale in cui lo si produce

□ a. 1905; nella forma *sciampagna* sec. XVIII

Můžeme si totiž všimnout, že italský jazyk nejprve začal používat adaptovanou podobu slova, *sciampagna*, a to již v 18. století. Dalo by se tedy říci, že zde narážíme na opačný problém, kdy italština neusiluje o adaptaci cizího slovo, ale spíše se chce dostat na mezinárodní úroveň mezi ostatní evropské velmoci a to užíváním právě nijak neadaptované výpůjčky.

U neadaptované podoby této výpůjčky jsem zaznamenala největší počet výskytů v rámci zkoumaného vzorku.

Tab. 5.2. Relativní četnost výskytů výpůjček *champagne* a *sciampagna*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>champagne</i>	714	2518
<i>sciapagna</i>	6	3

Zkoumat výskyt této dvojice je problematický z toho důvodu, že jak jsem již uvedla, *champagne* se dá snadno splést s vlastním názvem stejnojmenného francouzského regionu, který se za výpůjčku považovat nedá. Oba korpusy však nabízejí možnosti, jak získat počet výskytů slova *Champagne*, který stačí pouze odečíst z celkového počtu výskytů všech tvarů stejné výpůjčky.

⁵⁴ Jelikož u hesla je zmínka o možném použití výpůjčky i jako přídavného jména, jedná se o slovo s více denotačními významy. U sousloví *vestito champagne* se tak bude jednat o metaforu.

Abych dokázala, že po zadání slova do vyhledávače nalezneme výskyty, kde Champagne bude vlastní jméno, uvádím konkrétní příklad výskytu z korpusu ITWAC získaného za pomoci vyhledávání *lemma* (tyto výskyty jsou však z celkového počtu uvedeného v tabulce vyloučeny⁵⁵):

...*Cerco di spiegarmi meglio e di dare magari al tema la nota poetica che merita. Siamo nel mese di novembre dell' anno di grazia 1679, in una fredda zona del nord della Francia chiamata **Champagne**. Come al solito fa un freddo cane e, anche se la vendemmia è andata bene, i vini (come sempre) stentano a perdere "il frizzantino".*
...⁵⁶

Vlastní název *Champagne* se v korpusu LA REPUBBLICA vyskytuje celkem 303krát (i tento počet je z absolutního uvedeného v tabulce vyloučen).

5.1.1.3. *Chanteuse vs. sciantosa*

Výpůjčku *chanteuse* nám výkladový slovník vyhledá s následujícími informacemi:

chanteuse \[a'toʒ\ s.f. fr. (pl. *chanteuses*); in it. s.f. inv.
(o pl. orig.), anche adatt. *sciantosa*→

◆ *Cantante-attrice di caffè concerto o di rivista*

[ETIM] voce fr., f. di *chanteur* "cantore"

□ a. 1901

Zde můžeme mluvit o zmíněném úsloví „výjimka potvrzuje pravidlo.“ V obou korpusech totiž najdeme větší výskyt slova *sciantosa*, popřípadě *sciantose*, tedy plně adaptované výpůjčky.⁵⁷

---

⁵⁵ Jejich vyhledávání je opět velmi jednoduché. Stačí vybrat filtr slovní tvar, zadat slovní druh a zaškrtnout rozlišování velikosti písma.

⁵⁶ <http://www.coopfirenze.it/informazioni/informatori/articoli/4085>

⁵⁷ Tyto tvary jsem však hledala zvláště po zadání do jednoduchého vyhledávání, filtr *lemma* totiž v obou korpusech nenašel jediný výskyt.

Tab. 5.3. Relativní četnost výskytů výpůjček *chanteuse* a *sciantosa*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>chanteuse</i>	27	12
<i>sciantosa</i>	30	89

Na žádné zvláštnosti jsem u této dvojice nenarazila, a proto pouze uvedu vybrané konkrétní příklady výskytů a to z korpusu ITWAC. *Chanteuse* nalezneme dokonce i na oficiálních stránkách známé zpěvačky, Bjork:

*...Bjork, per entrare in simbiosi con il pathos della protagonista, si allontana in parte dai suoi canoni musicali. Il risultato non è sempre convincente, anche se le indubie qualità vocali della **chanteuse** islandese restano intatte. Troppe, in particolare, le concessioni a un revival in stile Broadway un po' logoro. ...⁵⁸*

*..."Memorie di **una sciantosa** ", riviviamo il Caffè Chantant Il Caffè Concerto in Italia, negli anni che vanno dal 1880 all' avvento della Prima Guerra Mondiale. Il racconto ironico della vita di una "**sciantosa** ", colei che cantando e ballando intratteneva il pubblico elegante del Caffè Concerto assieme a figure come il mimo, il fine dicitore, il ventriloquo....⁵⁹*

5.1.1.4. *Cul-de-sac* vs. *culdisacco*

cul-de-sac \kyd(ə)'sak\ s.m. fr. (pl. *culs-de-sac*); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *culdisacco*→

I Strada, vicolo senza sbocco II fig. trovarsi, finire, essere in un c., in una situazione priva di via d'uscita

2 anat. Cavità a fondo cieco: c. peritoneale

[ETIM] fr. *cul-de-sac* "fondo di sacco"

□ a. 1905

⁵⁸ <http://www.ondarock.it/Bjork.html>

⁵⁹ <http://www3.varesenews.it/varese/articolo.php?id=13259>

Cul-de-sac a *culdisacco* je dvojice, která nemá až tak častý výskyt. Zaprvé proto, že v jednom případě se jedná o odborný termín z oblasti anatomie, a druhý důvod je nejspíš takový, že grafická podoba výpůjčky *cul-de-sac* je pro italštinu velmi netypická. I přesto nalezneme větší výskyt zcela neadaptované výpůjčky z dvojice.

Tab. 5.4. Relativní četnost výskytů výpůjček *cul-de-sac* a *culdisacco*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>cul-de-sac</i>	12	51
<i>culdisacco</i>	0	1

5.1.1.5. *Dérapage* vs. *derapaggio*

I u této dvojice můžeme mluvit o odborném termínu:

dérapage \dera'pa\ s.m. fr. (pl. *dérapages*); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *derapaggio*→

Scivolata, slittamento laterale; in partic. in automobilismo, slittata delle ruote posteriori verso l'esterno della curva, operata dal pilota per affrontare la curva più velocemente; in aviazione, spostamento del velivolo in traiettoria curvilinea verso l'esterno a causa di un errore nella virata; nello sci, scorrimento delle code degli sci verso valle [SIN] derapata

[ETIM] voce fr., deriv. di *déraper* "derapare"

□ a. 1905

Proto je také celkový výskyt téměř nepatrný. Jako v předchozí dvojici, i zde nastala situace, kdy jeden z korpusů nevyhledal jediný výskyt již adaptovaného tvaru *derapaggio*.

Tab. 5.5. Relativní četnost výskytů výpůjček *dérapage* a *derapaggio*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>dérapage</i>	3	3
<i>derapaggio</i>	0	1

V deníku *La Repubblica* existuje jediný článek s výskytem adaptovaného *derapaggio*:

...il Friuli-Venezia Giulia, l'unica regione d'Europa capace di offrire a Joerg Haider bagni di folla e documenti ufficiali di solidarietà. Il derapaggio carinziano della nostra marca nordorientale non nasce né per caso né da un vuoto politico. Nasce dal cuore di una coabitazione...

Text v denním tisku s neadaptovanou výpůjčkou *dérapage* může vypadat následovně:

*...Si dice che il suo stile di guida consistesse in due fondamentali abilità: una generica, pigiare sempre sull'acceleratore senza mai farsela sotto, l'altra molto personale, le curve imboccate tutte in **dérapage**, anticipando con il muso la traiettoria e ritrovandosi avvantaggiati sul dritto successivo, con la macchina già puntata al rettilineo....⁶⁰*

5.1.1.6. *Gaffe vs gaffa, musette vs. musetta*

V tomto případě se jedná o dvojice, u kterých je neproblematičtější zkoumat jejich výskyt. Je to z toho důvodu, že výpůjčka *gaffe* (*musette*), u které nedošlo k fonetické ani jiné adaptaci, má typické italské zakončení podstatného jména ženského rodu v množném čísle. Kompletně adaptovaná podoba slova má zakončení na

⁶⁰ <http://www.repubblica.it/2003/h/sezioni/sport/nuvolari/nuvolari/nuvolari.html?ref=search>

samohlásku –a, typickou koncovku pro ženský rod, a tudíž neadaptované *gaffe* v jednotném čísle odpovídá množnému číslu adaptovaného *gaffa*. V korpusech pak není možné rozeznat, zda se jedná o neadaptovanou výpůjčku v jednotném čísle, či o adaptovanou výpůjčku v čísle množném. Použitelnou analýzu tak můžeme provést teprve po rozřazení jednotlivých výskytů. Vzhledem k časové náročnosti se dopracovat k adekvátnímu výsledku jsem se přiklonila k podrobné analýze pouze jedné z uvedených dvojic, *gaffe* vs. *gaffa*.

gaffe \ 'gaf\ s.f. fr. (pl. *gaffes*); in it. s.f. inv. (o pl. orig.),
*anche adatt. gaffa*¹ →

◆ *Azione o espressione inopportuna che genera imbarazzo: commettere, fare una g.; una g. imperdonabile*

[ETIM] voce fr., deverb. di gaffer propr. "afferrare con la gaffa" quindi "commettere un'indelicatezza"

□ a. 1905

Tab. 5.6. Relativní četnost výskytů výpůjček *gaffe* a *gaffa*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
gaffe	492	1454
gaffa	110	60

Po zadání hesla *gaffe* do korpusu ITWAC (filtr *simple*⁶¹) jsem získala absolutní hodnotu 2993 výskytů, jejíž relativní četnost vůči korpusu o velikosti 380 mil. slov je 492 výskytů. V nich se objevuje tvar *gaffe* v jednotném čísle, v množném čísle a dokonce i tvar *gaffes*. Samotné heslo *gaffa* potom korpus vyhledal celkem 16krát (z výskytů jsou opět vyloučena vlastní jména a jedná se absolutní výskyt v rámci celého

⁶¹ V tomto případě nám možnost filtru *lemma* vyhledat všechny tvary výpůjčky nijak práci nezjednoduší, jelikož tvar jednotného čísla neadaptované výpůjčky od tvaru množného čísla výpůjčky adaptované nerozezná. Proto jsem také zvolila filtr *simple*, který vyhledá všechny možnosti dohromady.

korpusu ITWAC). Konkrétní příklad tohoto adaptovaného tvaru od původní francouzské výpůjčky může v textu vypadat takto:

*... "gaffe" (1872) da "gaffer" letteralmente afferare con il gancio o gaffa (lunga pertica con due rami, uno diretto e l' altro ricurvo che serve ad agganciare la barca). In italiano **gaffa** si dice anche alighiero (che deriva dal longobardo "gairo", punta di giavellotto) e viene chiamato anche "gancio d' accosto". E'interessante che questa parola esiste nel dialetto veneziano come...⁶²*

*... Intanto, in Italia ... Gianni Barbacetto spiega che cosa significano e che cosa comporteranno **le gaffe** del Premier, la legge sulle rogatorie, quella sul falso in bilancio e quella sul conflitto di interessi. ...⁶³*

Ostatní výskyty připadají na neadaptovanou francouzskou výpůjčku *gaffe*:

*... Ancora in questi giorni ho visto di nuovo i turisti italiani maschi fare **la solita gaffe**: quando gli uomini incontrano una bella donna che cammina per strada sullo stesso marciapiede, le piantano gli occhi addosso e prendono l'aria del conquistatore stracciafemmine. Con loro sorpresa la donna così guardata risponde con...⁶⁴*

Podle pravidel francouzského jazyka, přidáním koncového –s, můžeme vytvořit i množné číslo, *gaffes*. Výskyt tohoto tvaru neadaptované výpůjčky je také celkem obvyklý:

*... Se ciò è inevitabile, è frutto di incompetenza militare o è in parte pianificato. Se l'Onu vuole esistere o continuare a lamentarsi che non esiste. Se quello che dice il Papa sono **gaffes**. Se tra i favorevoli alla guerra quanti sono onesti e convinti, quanti stanno soltanto dalla parte del più forte e quanti antimericani in più ci sarebbero stati se Saddam avesse vinto e fosse diventato il primo petroliere mondiale ...⁶⁵*

Poměr výskytů v korpusu LA REPUBBLICA je podobný. Celkový počet zanzamenaných internetových textů, v nichž se objevuje adaptovaná výpůjčka *gaffa*

---

⁶² <http://www.psychiatryonline.it/ital/rizzoli4.htm>

⁶³ <http://digilander.libero.it/ilgrilloparlantevr/grillo43.htm>

⁶⁴ <http://web.margheritaonline.it/pipermail/spaziolibero/msg06793.html>

⁶⁵ http://www.feltrinelli.it/FattiLibriInterna?id_fatto=2608

v jednotném čísle, je nulový. Tuto výpůjčku však můžeme vyhledat v podobě *gaffe*, tudíž v množném čísle, a to celkem v 68 textech:

*...Consiglio trova che la nostra stampa è faziosa e manipolatrice. A noi sembra, piuttosto, che sia, suo malgrado, sgradevole per **le gaffe** e l'arroganza revanscista di una parte della maggioranza che ogni giorno le tocca riportare. Il presidente del Consiglio, per esempio, dovrebbe...*

Ostatní výskyty se týkají neadaptované výpůjčky *gaffe*, ať už v jednotném, či množném čísle (potom se jedná o tvar *gaffes*).

*...Non è neppure escluso che Bush, sempre più allarmato dal no al dialogo del dittatore, decida di sfruttare a proprio vantaggio **la gaffe** dal vicecomandante in capo delle forze del Golfo, e ordini l'offensiva subito dopo il 15 gennaio, contando sul fattore sorpresa. ...*

*... Il corrispondente del "Times" da Bonn, dopo essersi riferito ad una serie di "**gaffes**" del Cancelliere tedesco, gli ha raccomandato "finesse" nei suoi colloqui con la first lady. Ma non è certo un mistero...*

5.1.1.7. Godet vs. godè

Zde můžeme zřetelně vidět, k jakým změnám muselo dojít, aby vznikla výpůjčka adaptovaná. V teoretické části této práce jsem zmiňovala, že souhláska je netypickým zakončením podstatných jmen v italském jazyce, a tudíž muselo dojít k jejímu odstranění. Jelikož se jedná o jméno mužského rodu, množné číslo by podle pravidel dostalo podobu *godi*, a proto se přidalo diakritické znaménko, podle kterého poznáme, že se jedná o neměnné podstatné jméno cizího původu:

godet [gɔ'dɛ] s.m. fr. (pl. *godets*); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *godè*→

◆ *Svasatura a campana ottenuta tagliando la stoffa in sbieco: il g. dà ampiezza alle gonne*

◆ *Anche in funzione di agg.: gonna g.*

[ETIM] voce fr. di orig. germ., propr. "ciotola"

□ a. 1901

Z výskytů je patrné, že tato slova nejsou tolik frekventovaná a rozdíl mezi používáním adaptovaného či neadaptovaného tvaru téhož slova je minimální.

Tab. 5.7. Relativní četnost výskytů výpůjček *godet* a *godè*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>godet</i>	4	3
<i>godè</i>	4	6

Výpůjčka *godet* se může objevit i ve funkci přídavného jména:

... *Ne è vietata la riproduzione, anche se parziale, senza autorizzazione. Milano - Trussardi, sceglie gonne **godet**, tutte a listarelle di camoscio nei toni naturali, sopra la semplicità di una shirt in jersey impreziosita da un brillante collier. ...*

5.1.1.8. Gros vs. grò

gros \ 'gro\ *agg., s. fr. (f. grosse; pl.m. gros, f. grosses); in it. s.m. inv., anche adatt. grò*→

◆ *Tessuto di seta caratterizzato da una trama piuttosto grossa*

◆ *Anche in funzione di agg.*

[ETIM] voce fr., propr. "grosso"

□ a. 1905

I zde končí podstatné adaptované jméno samohláskou s typickým diakritickým znaménkem.

Tab. 5.8. Relativní četnost výskytů výpůjček *gros* a *grò*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>gros</i>	19	22
<i>grò</i>	0	0

Konkrétní příklad neadaptované výpůjčky *gros* uvedu z korpusu ITWAC⁶⁶:

... *L' aria etnica spira nelle passamanerie delle cinture in **gros** grain, nei pantaloni orientaleggianti, nelle camicie-tunica trasparenti, ricamate e decorate, ma lo stile è tutto occidentale, quello della bella giacca un po' accorciata che dà slancio alla figura, dei pantaloni diritti...*⁶⁷

Výpůjčka *grò* je pro korpus LA REPUBBLICA neznámá. Vyhledávačem korpusu ITWAC bylo nalezeno celkem absolutních 63 výskytů téhož slova, z toho 59 vlastních jmen. Ze zbylých čtyř se v jednom případě jedná konkrétně o výskyt v libretu La Cantarina, jejímž autorem je Carlo Goldoni. Vzhledem k tomu, že dílo bylo napsáno v r. 1756, jistě se nejedná o totéž slovo, jehož první výskyt je doložen až v roce 1905, a proto ho můžeme také vyloučit. Ostatní tři výrazy nejsou součástí textu, nýbrž jde pouze o jejich vysvětlení jako slovníkového hesla:

... *Si premette comunque che tutti i monosillabi riportati sono documentati da uno o più vocabolari. E iniziamo con **grò**: lo Zingarelli IV edizione del 1931 lo segnala come aggettivo, citando la Seta grò; come poi spesso accade è diventato sostantivo, si veda il grande vocabolario Treccani in cinque volumi; ...*

Vzhledem k platnosti internetových stránek se ani nemůžeme dohledat těchto tři textů v plném rozsahu, ty totiž již neexistují.

⁶⁶ Při vyhledávání adaptovaného i neadaptovaného tvaru této výpůjčky jsem využila filtru *simple* (v korpusu LA REPUBBLICA filtr *with the exact phrase*), filtr *lemma* totiž nenašel jediný výskyt.

⁶⁷ http://www.db.avvenire.it/avvenire/edizione_2005_07_02/oggi_frontiere.html

U této dvojice tak docházíme k závěru, že ačkoli existuje v italském jazyce i adaptovaný tvar výpůjčky *gros*, jeho výskyt je ve zvolených korpusech nulový.

5.1.1.9. *Hangar* vs. *angar*

Výpůjčku *hangar* nemůžeme považovat za neadaptovanou z hlediska fonetiky, poněvadž u tohoto hesla najdeme přímo poznámku *pr. adatt.*, adaptovaná výslovnost. Mimoto snad na jejím základě mohla vzniknout i výpůjčka s grafickým přizpůsobením italskému jazyku, *angar*.

hangar |a'gar| *s.m. fr. (pl. hangars); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), pr. adatt. |'angar|, anche adatt. angar*→

◆ *Capannone per il ricovero di aeromobili [SIN] aviorimessa*

[ETIM] *voce fr., prob. di orig. germanica*

□ *a. 1908*

Hangar nepředstavuje žádný konkrétní termín, pouze obecné označení, proto se zvýšil i počet výskytů, kde značně převažuje tvar se souhláskou h- na začátku slova.

Tab. 5.9. *Realtivní četnost výskytů výpůjček hangar a angar.*

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>hangar</i>	251	723
<i>angar</i>	1	1

Konkrétní příklady textů s výskytem slova *hangar* a *angar* vyhledané za pomoci korpusu ITWAC mohou být následující:

... Al di sotto dell' area merci si trova l'**hangar** espressamente progettato per le Dropship e per le navette shuttle, con una capacità di contenimento di massimo quattro UD-L 4 contemporaneamente. ...⁶⁸

...Tutti i segreti delle grandi portaerei Autore: Clancy Tom Un ponte di volo di quasi ventimila metri quadrati, catapulte lunghe come un campo da calcio, un equipaggio di oltre seimila uomini, un **angar** con 60 velivoli parcheggiati a cinquanta centimetri l'uno...⁶⁹

Jediný výskyt adaptovaného *angar* v korpusu LA REPUBBLICA vypadá takto:

...testarda e anticonformista, dinamica e professionale, ribelle e imprevedibile. E sono cambiati anche i luoghi di incontro che possono essere : un **angar** (lei pilota, lui proprietario dell'aereo), a casa di lui (lui è portatore di handicap , lei è terapeuta)...

5.1.1.10. **Phaéton vs. faeton**

phaéton \fae'tô\ s.m. fr. (pl. **phaétons**); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. **faeton**→

◆ Carrozza di lusso a due sedili, alta, scoperta, tipica dell'800

[ETIM] voce fr., deriv. di gr. *Phaétōn* "Fetonte", nome del personaggio mitologico figlio di Elios che volle guidare il carro fiammeggiante del padre ma, avendo rischiato di bruciare la Terra per la sua incapacità, venne fulminato da Zeus

□ a. 1905

---

⁶⁸ <http://www.alien.it/sulaco.html>

⁶⁹ http://libri.kelkoo.it/b/a/cpc_5101_gs_20631408_category.html

Tab. 5.10. Relativní četnost výskytů výpůjček *phaéton* a *faeton*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>phaéton</i>	2	1
<i>faeton</i>	26	0

Výskyt této dvojice je zcela odlišný. Korpus ITWAC našel celkem 21 internetových textů, kde se objevuje výpůjčka *phaéton*, v celých 10 případech je použita jako vlastní jméno. Relativní četnost výpůjčky je však minimální.

*...Aosta si esprimevano il 6 marzo 1891 in merito ad una curiosa invenzione del genio valdostano: il carro automovibile. Una invenzione valdostana: I giornali di Parigi ci informano che l'ingegner Serpollet ha creato una vettura "**phaéton**" a vapore. Il veicolo è capace di trasportare da sei a otto persone. Ecco le informazioni che ci vengono fornite sulla macchina che fa muovere la vettura. ...*

V korpusu LA REPUBBLICA se vyskytuje jediný odkaz s tímto slovem:

*... Ecco, alle corse, don Alfonso Doria " in un **phaéton**, il pallidissimo e biondissimo principe eternamente fiorito di una gardenia all'occhiello". D'Annunzio si riempie gli occhi e accumula...*

Adaptovanou výpůjčku *faeton* korpus LA REPUBBLICA nenašel vůbec. Konkrétní výskyt jsem vybrala z druhého korpusu z jednoho internetového blogu, o čemž svědčí i úroveň psaného jazyka:

*... ma nessuno mi ha detto qualcosa sul **faeton** 840, ho scelto questo **faeton**, perche' credo sia il piu' piccolo che monta due motori. Se qualcuno di voi la conosce sarei molto grato se mi diceste qualcosa su questa barca. ...⁷⁰*

⁷⁰http://www.biggame.it/forum/topic.asp?TOPIC_ID=5070&FORUM_ID=16&CAT_ID=4&Topic_Title=faeton+840&Forum_Title=La+barca+per+il+Big+Game

5.1.1.11. *Pied-à-terre vs. piedaterra*

Výpůjčku *pied-à-terre* nalezneme ve slovníku jako následující heslo:

pied-à-terre \pjeta'tɛr\ s.m. fr. inv.; in it. s.m. inv., meno
freq. adatt. *piedaterra*→

◆ *Piccolo appartamento usato come alloggio occasionale: quando faccio tardi in ufficio, dormo nel mio p. in centro*

[ETIM] voce fr., propr. "piede a terra"

□ a. 1905

V tomto případě má výpůjčka opět tak specifické využití, že jsou její výskyty velmi malé. Adaptovaný výraz vůči fonetickému i morfologickému systému italského jazyka, *piedaterra*, dokonce nenalezl ani jeden ze zvolených korpusů.⁷¹ Po bližším zkoumání jsem našla pouze 4 výskyty ve „zkomoleném“ tvaru, *piedaterra*.

Tab. 5.11. Relativní četnost výskytů výpůjček *pied-à-terre* a *piedaterra*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>pied-à-terre</i>	7	68
<i>piedaterra</i>	0	0

Konkrétně narazíme na výpůjčku *pied-à-terre* například v novinovém článku o mafii s titulkem *Donne, mafia e affari: il giallo del tre:*

... *Ci sono infine le urla di una donna e di un uomo che piangono sul cadavere. Lui è Alberto, calabrese, amicizie pesanti, vicino di pianerottolo e inquilino a gratis del*

⁷¹ Filtr *lemma* v tomto případě také nestačil, výskyty jsem vyhledala opět za pomoci druhého možného filtru.

monolocale, di proprietà della vittima, che utilizzava come **pied-à-terre** per le sue serate con l'amante moldava (un bigliettino nel portafoglio della vittima recitava: "Alberto 25.000"). ...⁷²

5.1.1.12. *Porte-enfant* vs. *portinfante*

porte-enfant \pɔrta'fa\ s.m. fr. inv.; in it. s.m. inv., anche adatt. *portinfante*→

◆ *Sacca di stoffa imbottita dove si poneva il neonato per tenerlo in braccio; oggi ancora in uso nella cerimonia del battesimo*

[ETIM] voce fr., comp. della base verbale di *porter* "portare" ed *enfant* "bambino"

□ a. 1901

I když nám výkladový slovník našel heslo *porte-enfant*, u něhož je poznámka o existenci také zcela adaptované podoby téhož slova, *portinfante*, oba internetové korpusy nenašly jeho jediný výskyt.

Tab. 5.12. Reativní četnost výskytů výpůjček *porte-enfant* a *portinfante*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>porte-enfant</i>	4	4
<i>portinfante</i>	0	0

Uvedu tak alespoň jeden vybraný výskyt neadaptovaného *porte-enfant* získaného v korpusu ITWAC:

... *Il marsupio è una grande tasca morbida che ospita il piccolo tenendolo a contatto del corpo del genitore e ne esistono diversi tipi: il **porte-enfant** laterale; è adatto ai più*

⁷² http://milano.repubblica.it/cronaca/2010/11/14/news/donne_mafia_e_affari_il_giallo_del_numero_tre-9098050/index.html?ref=search

piccini, ha un fondo rigido e lunghe cinghie per il trasporto a tracolla, come una borsa. Il piccolo può stare sdraiato e qualche modello può essere inserito nella carrozzina,

...⁷³

5.1.1.13. Relais vs. relè

Opět se jedná o výpůjčku, kterou lze považovat za odborný termín:

relais |rə'liʃ| s.m. fr. inv.; in it. s.m. inv., anche adatt.
relè→

◆ *elettr. Interruttore o commutatore comandato elettricamente che permette l'apertura e la chiusura di un circuito*

[ETIM] voce fr., deriv. di *relayer* "dare il cambio", riferito orig. all'avvicendamento dei cavalli nelle stazioni di posta

□ a. 1905

Přesto je počet výskytů oproti ostatním, již zmíněným termínům značně vysoký:

Tab. 5.13. Relativní četnost výskytů výpůjček *relais* a *relè*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>relais</i>	254	91
<i>relè</i>	82	5

Vybraný výskyt uvádím z korpusu LA REPUBBLICA, konkrétně adaptovaná podoba výpůjčky je z článku s titulkem: ***Maxi richiamo Nissan, due milioni di auto coinvolte:***

...In ogni caso qui le elettriche e le ibride non c'entrano perché il guasto riguarda le March/Micra, Cube e un'altra dozzina di modelli e, nel dettaglio, è riassumibile nel

⁷³ <http://quimamme.libero.it/articoli/311.asp>

*difetto di fabbricazione di un diodo integrato in **un relè** responsabile di potenziali malfunzionamenti. ...*⁷⁴

V rámci výskytů výrazu *relais* jsem dokonce našla texty, v nichž má tato výpůjčka posunutý význam. Jedná se tudíž o výpůjčky s více denotačními významy:

*...dal lago c'è l'albergo-ristorante-galleria d'arte Montelleri. Una vecchia casa colonica ristrutturata e trasformata in **un relais** di tranquillità. Diciassette camere all'interno di un parco di quattrocento ettari e un ristorante orgogliosamente ancorato...*⁷⁵

5.1.1.14. *Soufflé* vs. *sufflè*

O této dvojici můžeme hovořit jako o dalším odborném termínu, nyní však z oblasti gastronomie:

soufflé |su'fle| s.m. fr. (pl. *soufflés*); in it. s.m. inv. (o pl. *orig.*), anche adatt. *sufflè*

◆ gastr. Vivanda preparata principalmente con formaggio, verdura o carne passata, mescolati a uova le cui chiare sono montate a neve per ottenere che il composto gonfi entro uno stampo al calore del forno [SIN] non com. soffiato: s. di fontina, di spinaci, di prosciutto

[ETIM] voce fr., part.pass. di *souffler* "soffiare"

□ a. 1905

Z počtu výskytů je patrné, že opět převládá užívání výpůjčky *soufflé*, tedy té, u níž nedošlo k fonetické ani morfologické adaptaci.

⁷⁴http://www.repubblica.it/motori/sicurezza/2010/10/29/news/maxi_richiamo_nissan_due_milioni_di_aut_o_coinvolte-8559366/index.html?ref=search

⁷⁵http://firenze.repubblica.it/rubriche/ristoranti/2008/10/19/news/in_riva_al_lago_tradizioni_mugellane-9243642/index.html?ref=search

Tab. 5.14. Realtivní četnost výskytů výpůjček *soufflé* a *sufflè*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>soufflé</i>	70	87
<i>sufflè</i>	3	2

Jelikož tento pojem znají zejména kuchaři či kuchařky, v hojném počtu ho nalezneme především na stránkách s recepty a s radami o vaření:

... *Se la salsa non dovesse risultare abbastanza cremosa si potrà legare, a caldo, con un poco di farina di fecola disciolta nel vino rosso. Per i **soufflé** frullate il latte con un cucchiaino di uvetta ammollata. Fate quindi prendere bollore alla miscela con l'aggiunta della farina e dello zucchero, mescolando...*⁷⁶

... *rotolone di carne di maiale con dentro non-si-sa-ma-buono, sottaceti fatti in casa che ti vien di buttare per sempre tutti i barattolini del supermarket, **sufflè** di pomodoro, spiedini di carne aciduli con le patate al forno di cui Antonio va matto, e poi ancora le penne cacio e burro (ma poi ci stanno anche le uova e il parmigiano), caffè...*⁷⁷

5.1.1.15. *Stellage vs. stellaggio*

Zde je další dvojice výpůjček s foneticky neadaptovaným tvarem *stellage* a adaptovanou podobou *stellaggio*, kde došlo k fonetické i morfologické adaptaci:

stellage |stɛ'la| s.m. fr. (pl. *stellages*); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *stellaggio*→

◆ fin. Tipo di contratto di borsa che permette al contraente che paga un premio di scegliere se ritirare o vendere, a un prezzo prestabilito, i titoli azionari scaduti

[ETIM] voce fr., deriv. di ted. *stellen* "stare fermo (a un alto livello)" detto dei prezzi

□ a. 1905

⁷⁶ <http://www.aiutooo.it/article3603.html>

⁷⁷ <http://www.webgol.it/archives/000593.html>

Tab. 5.15. Relativní četnost výskytů výpůjček *stellage* a *stellaggio*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu Itwac	Počet výskytů v korpusu deníku La Repubblica
<i>stellage</i>	0	18
<i>stellaggio</i>	0	0

Nyní se opět utvrzujeme v tom, že ačkoli mohla vzniknout adaptovaná podoba francouzské výpůjčky podle morfologických i fonetických pravidel italského jazyka, kterou zaznamenává i výkladový slovník, po ověření v praxi zjistíme, že její výskyt je v rámci internetových textů nulový.

Navíc jde opět o značně specificky zaměřené slovo, že i výskyty neadaptované výpůjčky *stellage* jsou velmi malé. Korpus ITWAC vyhledal celkem 2 výskyty, jejich originální texty již není možné nalézt, vypršela platnost stránky s originálním zněním textu. Proto uvedu alespoň úryvek, který se v korpusu uchoval:

...può anche acquistare contemporaneamente la facoltà di comprare oppure vendere il titolo attraverso i contratti detti "stellage", "strip" o "strap" (questi ultimi molto rari). Se il compratore del premio non vuole eseguire il contratto, perde interamente il capitale sborsato; ...

5.1.1.16. *Stylé* vs. *stilè*

stylé \sti'le\ *agg. fr.* (f. *stylée*; pl.m. *stylés*, f. *stylées*); *in it.* *agg. inv.* (o f. e pl. orig.), *anche adatt. stilè*→

◆ *Elegante, impeccabile, raffinato nel vestire e nei modi; anche, manierato, ricercato*

[ETIM] voce fr., deriv. di *style* "stile"

□ a. 1908

Stylé a *stilè* je dvojice přídavných jmen s nejnižším počtem výskytů v rámci vybraných 19 výpůjček s podobnými rysy.

Tab. 5.16. Relativní četnost výskytů výpůjček *stylé* a *stilè*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>stylé</i>	0	1
<i>stilè</i>	0	0

Pokud však budeme *stilè* považovat opravdu jen za přídavné jméno, konečný počet výskytů vyhledaných korpusem ITWAC je nulový (ačkoli při zadání hesla je výsledek 3).

Korpus LA REPUBBLICA sice také našel jeden výskyt výpůjčky *stilè*, opět se však nejedná o přídavné jméno.

Neadaptované *stylé* korpus ITWAC našel celkem dvakrát (ačkoli relativní četnost pro zvolenou velikost korpusu, k němuž počet vztáhneme, je nulová). Oba výskyty jsou podobného rázu, kdy se jedná o lingvistický text konkrétně z oficiálních internetových stránek instituce *Accademia della Crusca* a slovo neslouží přímo jako přídavné jméno, spíše je použito jako příklad, k němuž se vztahují následující poznámky:

...Per problemi o commenti su questo settore contattare Perché sulla maggior parte dei vocabolari molte parole di origine francese terminanti in "é" (purée, soufflé, canapé, flambé, stylé...) sono scritte con l'accento grave? Va bene per le parole che finiscono in "et" oppure "ais" (beignet, bidet, laquais, relais), che anche in francese vengono... ⁷⁸

5.1.1.17. *Suprême* vs. *suprema*

Zjišťovat výskyty u této dvojice výpůjček je časově velmi náročné. Je to z toho důvodu, že původní francouzské *suprême* se do italského jazyka dostalo jako další odborný termín a to z oblasti gastronomie⁷⁹:

⁷⁸ http://forum.accademiadellacrusca.it/forum_5/interventi/1387.shtml

⁷⁹ I zde si tak můžeme všimnout, že slovo získalo další denotační význam, v tomto případě se jedná klasickou změnu významu na základě metonymie.

suprême |sy'prɛm| s.m. fr. (pl. *suprêmes*); in it. s.f. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *suprema*→

◆ gastr. Preparazione culinaria a base di petto di pollo o di tacchino, cucinata e servita con una salsa vellutata a base di panna; la salsa stessa

◆ Anche in funzione di agg.: salsa s.

[ETIM] voce fr., uso sost. di *suprême* "supremo"

□ a. 1905

Zároveň se však jedná i o 3. stupeň přídavného jména, a tudíž by se musely výskyty procházet jeden po druhém. Korpus LA REPUBBLICA výpůjčku *suprême* nezná vůbec a ačkoliv mi korpus ITWAC nabídl celkem 52 výskytů, pouhých 8 je gastronomických termínů. Relativní četnost této výpůjčky se potom rovná dvěma výskytům.

Tab. 5.17. Relativní četnost výskytů výpůjček *suprême* a *suprema*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
<i>suprême</i>	2	0
<i>suprema</i>	-----	-----

V ostatních případech se jedná především o spojení *La Cour suprême*, nejvyšší soud. U níže uvedeného konkrétního výskytu si můžeme všimnout přechýlení rodu, francouzština totiž slovo *suprême* řadí mezi podstatná jména mužského rodu, kdežto italština jej naopak používá jako jméno rodu ženského. Proto nejspíše používá i člen pro ženský rod u výpůjčky, která má stále ještě neadaptovaný tvar:

... *Sezionate il pollo e fate cuocere la suprême e le cosce in casseruola con olio, aglio e rosmarino per circa 20 minuti, avendo cura che resti rosato dentro e croccante fuori. Quando è cotto, toglietelo dalla casseruola, sgrassate il fondo di cottura ...*⁸⁰

⁸⁰ <http://www.kwcucina.kataweb.it/vissani/5/14-1.html>

Pokud se nyní zaměříme na kompletně adaptovanou podobu francouzské výpůjčky, *suprema*, zjistíme, že výskyt tohoto slova je opravdu vysoký. Bohužel se ve většině případech jedná opět o využití výrazu nikoli jako gastronomického termínu, ale jako přídavného jména, dokonce v mnoha příkladech kopíruje francouzské *La Cour suprême* a to v podobě *La Corte Suprema*. Počet 23 849 výskytů v korpusu ITWAC tudíž pro zvolenou výpůjčku není adekvátní. Stejně tak i druhý korpus našel velké množství textů s obsahem slova *suprema*, avšak 1365 výskytů z celkových 2748 je právě v podobě *la Corte Suprema/suprema*.

Z těchto důvodů konkrétní výskyt adaptovaného *suprema* neuvedu.

5.1.2. 80. léta 20. století

V 80. letech 20. století se objevuje pouze jediná výpůjčka, která existuje v dvojici se zcela adaptovanou podobou:

mélo \me'lo\ s.m. fr. (pl. *mélos*); in it. s.m. inv. (o pl. orig.), anche adatt. *melò*→

Melodramma

In funzione di agg., *melodrammatico*

[ETIM] voce fr., abbr. di *mélodrame* "melodramma"

□ a. 1989

Jelikož se jedná o slovo přejaté v nedávné době, konkrétně před pouhými 22 roky, počet výskytů je téměř totožný v obou podobách výpůjček. Oproti tomu u starších přejatých výrazů narážíme na výskyt zejména foneticky neadaptovaných tvarů slov.

Tab. 5.18. Relativní četnost výskytů výpůjček *mélo* a *melò*.

Výpůjčka	Počet výskytů v korpusu ITWAC	Počet výskytů v korpusu deníku LA REPUBBLICA
mélo	63	122
melò	74	121

Konkrétní vybrané výskyty výpůjčky *mélo* a *melò* v jednotném čísle v korpusu ITWAC:

*... La giuria internazionale presieduta da Giovanna Ralli sceglie El cielo abierto di Luis Miguel Albaladejo miglior film VERONA – Ancora una volta Verona è stata la capitale del cinema sentimentale e **mélo** col festival Schermi d' amore giunto alla sua sesta edizione. ...*⁸¹

*... Attenzione, lo splendido cromatismo della fotografia non vuol dire, come abbiamo già accennato sopra, il recupero di un primigenio stato di natura, ma di un paesaggio interiore, da **melò**, visto che i tre protagonisti recuperano la propria dimensione desiderativa, di fatto rinnegando il proprio ruolo e tradendo ognuno la propria fazione. ...*⁸²

Konkrétní vybrané výskyty výpůjček *mélo* a *melò* v jednotném čísle v korpusu deníku LA REPUBBLICA:

*...dei tre episodi che formano uno spassoso e intelligente debutto libero, povero e inventato, in cui si mescolano in un impasto originale **mélo** ironico dell' amico Pedro, capace di passare credibilmente dal lato comico al lato tragico della vita nella stessa inquadratura ...*

*...metà tra due altri film possibili: da un lato una commedia di intreccio paradossale, con risvolti e sorprese maliziose, dall' altra **un melò** anche piuttosto "larmoyant" con situazioni di tensione, conflitto, sospiri e singhiozzi. ...*

Všechny čtyři příklady jsou slova v jednotném čísle a to z toho důvodu, že ačkoli je možné vytvořit množné číslo podle pravidel zdrojového jazyka, *mélos*, výskyt tohoto tvaru je v obou korpusech nulový. Protože adaptovaný tvar *melò* je však neměnný, počet výskytů se týká jednotného i množného čísla.

---

⁸¹ <http://www.unipv.it/cinema/festival/archivioREPORTAGE/schermiamore.htm>

⁸² <http://www.offscreen.it/rece/forestadeipugnalivolanti.htm>

V korpusu LA REPUBBLICA nalezneme ze 121 výskytů 10 v množném čísle, v obou rodech. Příklad výskytu v tomto korpusu (první případ se týká výpůjčky v množném čísle v ženském rodě, druhý je výskyt výpůjčky v množném čísle v rodě mužském):

*...di nobildonna alta quanto le Meninas, lo sfolgorante Gianfranco Mari nei compiti e negli empiti di un esecutore castrato e soprano **alle melò** da salotto (e coi divismi delle matrone liriche), e Edoardo Borioli quale raffinata e capricciosa drag-queen dell' aristocrazia italiota...*

*...con tutti i trucchi possibili all' epoca, e le celebrazioni filmiche ufficiali realizzate nei primi anni Venti in occasione del centenario; **i melò** danteschi di Riccardo Freda e Raffaello Matarazzo e le recenti e personalissime rivisitazioni di cineasti d' avanguardia come Brackhage...*

Po zadání dotazu do korpusu ITWAC získáme konečných 381 výpůjček, z nichž neadekvátních, tedy vlastních jmen, je celkem 12. Absolutní počet 369 výskytů v sobě zahrnuje nejen *melò* v jednotném čísle, ale i v čísle množném (v množném čísle se výpůjčka objevuje pouze v mužském rodě a její absolutní četnost je 22 výskytů):

*...quello che è stato un viaggio all' interno dei vari generi che caratterizzano le varie cinematografie ospiti: dagli action movie di Hong Kong (uno su tutti Tokyo Raiders con la star Tony Leung), passando per **i melò** (il veterano Wong Jing su tutti), le commedie (strepitose quelle provenienti dalla Korea, basti citare I wish i had a wife too di Park Heung-shink). ...⁸³*

5.2. Shrnutí

Po získání jednotlivých výskytů vybraného vzorku se dá obecně říci, že ačkoli ve slovníku najdeme u některých výpůjček poznámku přímo o existenci již i zcela adaptované podoby téhož slova, nemusí to znamenat, že italský jazyk bude preferovat právě tento již přizpůsobený tvar. Až na výjimku se vždy v internetových textech objevují výpůjčky, které ještě stále adaptací vůči fonetickému i morfologickému

---

⁸³ <http://www.cinemavvenire.it/magazine/articoli.asp?IDartic=423>

systemu italského jazyka neprošly. V některých případech tyto kompletně adaptované výpůjčky korpuse zcela nenalezly. Pro italštinu je tedy typické, že ačkoli je schopna výpůjčky upravit tak, aby vyhovovaly fonetickým, diakritickým či morfologickým pravidlům tohoto jazyka, stále dává přednost užívání francouzských výpůjček, které neprošly ani fonetickou, ani morfologickou adaptací.

V některých případech lze nalézt i výskyty, kdy se kombinují dohromady rod či číslo obou výpůjček z jednotlivých dvojic.

Na závěr ještě uvádím přehled relativní frekvence výskytů zvolených 19 výpůjček a jejich obou tvarů. Relativní četnost je přepočítána na velikost korpuse LA REPUBBLICA, tedy přibližně na korpus o velikosti 3,8 mil. slov. Jedná se o konkrétní počet výskytů vztažený na 100 mil. Například relativní frekvence výpůjčky *brioche* je 90 výskytů na 100 mil. slov v korpuse.

Tab. 5.19. Relativní četnost výskytů zvolených výpůjček.

Výpůjčka	Relativní frekvence výskytu k korpuse itWac	Relativní frekvence výskytu v korpuse La Repubblica
<i>brioche</i>	90	60
<i>brioscia</i>	1	0
<i>champagne</i>	100	600
<i>sciampagna</i>	1	0
<i>chanteuse</i>	7	0
<i>sciantosa</i>	7	20
<i>cul-de-sac</i>	3	10
<i>culdisacco</i>	0	0
<i>dérapage</i>	0	0
<i>derapaggio</i>	0	0
<i>gaffe</i>	100	300
<i>gaffa</i>	20	10
<i>godet</i>	1	0
<i>godè</i>	1	1
<i>gros</i>	5	5
<i>grò</i>	0	0
<i>hangar</i>	60	100
<i>angar</i>	0	0
<i>phaéton</i>	0	0
<i>faeton</i>	6	0
<i>pied-à-terre</i>	1	10
<i>piedatterra</i>	0	0

<i>porte-enfant</i>	1	1
<i>portinfante</i>	0	0
<i>relais</i>	60	1
<i>relè</i>	20	1
<i>soufflé</i>	10	20
<i>sufflè</i>	0	0
<i>stellage</i>	0	4
<i>stellaggio</i>	0	0
<i>stylé</i>	0	0
<i>stilè</i>	0	0
<i>suprême</i>	0	0
<i>mélo</i>	10	30
<i>melò</i>	10	30

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo porovnat počet přejatých výrazů a jejich adaptaci ve dvou odlišných obdobích a potvrdit tak předpoklady, které vyplývají ze stále se zvyšující prestiže, již získává angličtina na úkor zvoleného zdrojového jazyka, francouzštiny. Navíc jsem se snažila na základě porovnávání výskytů v internetových korpusech dokázat, že v dnešní době převládají spíše jazykové výpůjčky ve svém nijak neadaptovaném tvaru, ačkoli se v italštině podle morfologických i fonetických pravidel již vytvořila zcela adaptovaná podoba téhož slova.

V první části své práce jsem se zabývala teoretickými podklady, které slouží k pochopení termínu jazyková výpůjčka a které jsem se následně pokoušela potvrdit v další části práce.

Na tuto teoretickou část totiž navazuje analytická, v níž již pracuji s konkrétním vzorkem. Ten jsem si vyfiltrovala za pomoci elektronického výkladového slovníku Sabatini-Coletti. Cílem této výzkumné části bylo potvrdit, zda opravdu došlo ke snížení počtu přejatých výrazů, jejichž první doložené výskyty zaznamenáváme v italštině v 80. letech 20. století, oproti těm, u nichž jsou první doložené výskyty již z počátku 20. století. Tuto hypotézu jsem díky výsledku 310:130 výpůjček z francouzského jazyka opravdu potvrdila, jelikož v rozmezí let 1980 až 1989 zaznamenáváme asi o 2/3 méně doložených výskytů přejatých výrazů z vybraného zdrojového jazyka.

Další výsledky analýzy při porovnávání výskytů vybraných výpůjček ve dvou odlišných internetových korpusech dokládají, že ačkoli je italština schopná zcela adaptovat vypůjčený výraz, v dnešní době dává přednost užívání neadaptovaných tvarů výpůjček. Důvod, proč k tomu dochází u výrazů s doloženými výskyty po 2. světové válce, jsem uvedla již v první teoretické části této práce. Tyto výrazy se totiž do italštiny dostávají především skrze mluvený jazyk, a tudíž se tyto neadaptované tvary snadno šíří z mluvčího na mluvčího. Jen u některých došlo při tomto procesu k fonetické adaptaci. U výrazů, jejichž výskyt je v italském jazyce doložen téměř celé jedno století, k tomu dochází zejména proto, že dnešní svět již puristický jazykový přístup za moderní nepovažuje, naopak se snaží být jistým způsobem univerzální, přičemž moderní jazykové trendy udává zejména angličtina.

RESUME

I prestiti nella lingua italiana sono il tema principale di questa tesi. Io mi sono specializzata per i prestiti dalla lingua francese. La loro prima esistenza è stata evidenziata tra gli anni 1900-1910, quindi nei primi anni di ventesimo secolo e negli anni ottanta di ventesimo secolo.

La prima parte di questo lavoro è di carattere teoretico. In questa tesi mi sono occupata con documentazione teoretica perché volevo che si capisce bene la terminologia della parola-il prestito linguistico. Nel mio lavoro mi impegno anche degli aspetti storici e sociali. Questi aspetti hanno tanto influenzato la lingua italiana, quando prendeva le espressioni dalle altre lingue in questo periodo selezionato. La più importante è la seconda europeizzazione, questa è avvenuta dopo la seconda guerra mondiale. Dopo la seconda guerra mondiale si è allentato il potere della lingua francese in favore della lingua inglese.

Questa parte comprende anche la teoria della divisione dei prestiti linguistici e descrive tre caratteristiche elementari di prestiti adottivi, non adottivi e dei calchi.

La seconda parte di questa tesi è la divisione analitica in cui si sta analizzando il campione acquistato. All'inizio si fa l'analisi generale, che si fa sulla base di vari criteri. L'analisi secondo le categorie lessicali o degli anni concreti delle prime esistenze trovate nella lingua italiana. Soprattutto la quantità delle prime esistenze delle espressioni nelle due scelte epoche si differenzia molto. Poiché oggi è l'inglese che indica tutte le tendenze moderne ma non la lingua francese. Per questo motivo il numero dei prestiti con esistenza per la prima volta documentata negli anni ottanta nel ventesimo secolo è stato ridotto di circa due terzi, rispetto al numero di prime esistenze trovate nei primi anni del ventesimo secolo.

Qualche volta durante la prestazione delle parole dalle altre lingue, si possono succedere anche alcune deviazioni. Questa tesi si occupa in dettaglio della trasformazione nelle categorie lessicali e nei generi nominativi.

Un altro modo per analizzare un campione e ottenere la documentazione per verificare le ipotesi riguardanti l'adattamento dei prestiti linguistici è quello di confrontare le occorrenze del campione nei due web diversi. Nella questa tesi si tratta di due corpus itWac e La Repubblica, in cui confrontavo in totale di 19 prestiti che esistono nella lingua italiana nella forma assolutamente adattata e anche assolutamente non adattata.

Confrontando le esistenze di questi prestiti ho trovato che anche se l'italiano è competente ad adattare gli espressioni stranieri, oggi più propende ad usare gli espressioni non adattati secondo le regole morfologiche e fonetiche della lingua italiana. In alcuni casi, per esempio i prestiti portinfante o piedatterra, in tutti e due corpus non sono state trovate le esistenze di queste forme adattate.

Dopo aver fatto tutte le analisi, alla fine possiamo costatare che l'influenza della lingua inglese sulla lingua italiana è ultimamente considerevole e quindi si bassa il prestigio della lingua francese che prima era molto importante.

POUŽITÁ LITERATURA

D'ACHILLE, Paolo, *L'italiano contemporaneo*, Bologna: Societa editrice il Mulino, 2006, 264 s.

DE MAURO, Tulio, *Storia linguistica dell'Italia unita*, Bari: Laterza, 2008, 573 s.

GUSMANI, Roberto, *Saggi sull'interferenza linguistica*, Firenze: Casa ed. Le lettere, 1986, 368 s.

HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny*, Praha: LEDA, 2004, 445 s.

HAMPLOVÁ, Sylva, *Nástin vývoje italského jazyka*, Praha: Karolinum, 2002, 227 s.

MARASCHIO, Nicoletta, *Storia della lingua italiana*, in: LAVINIO, Cristina (edd.), *La linguistica italiana alle soglie del 2000*, Roma: Bulzoni, 2002, 730 s.

MAURUZIO, Dardano, *Manualetto di linguistica*, Bologna: Zanichelli, 1996, 334 s.

SOBRERO, Alberto A, *Introduzione all'italiano contemporaneo*, Roma-Bari: Laterza, 2007, 484 s.

Elektronické zdroje

Výkladový slovník Sabatini-Coletti, CD, 1997.

Internetové zdroje

Internetový korpus deníku LA REPUBBLICA:

SSLMITDev online [online]. 2004 [cit. 2011-04-17]. "LA REPUBBLICA" CORPUS.

Dostupné z WWW:

<<http://sslmitdevonline.sslmit.unibo.it/corpora/corpus.php?path=&name=Repubblica>>.

Internetový korpus ITWAC:

Sketch Engine [online]. 2003 [cit. 2011-04-17]. Corpus itWaC. Dostupné z WWW:
<<http://the.sketchengine.co.uk/auth/corpora/>>.

PŘÍLOHY

Příloha 1 - Tab. 4.1. Kompletní vzorek

Tab. 4.1. Kompletní vzorek

	Výpůjčka	Slovní druh	Rok 1. doloženého výskytu	Fonetická adaptace
1	accademismo	substantivum	1905	adapt.
2	à la coque	adjektivum	1905	neadapt.
3	affaire	substantivum	1905	neadapt.
4	affiche	substantivum	1905	neadapt.
5	alesaggio	substantivum	1901	adapt.
6	alesare	sloveso	1905	adapt.
7	allô		1905	neadapt.
8	amateur	substantivum	1905	neadapt.
9	aperitivo	substantivum	1905	adapt.
10	aplomb	substantivum	1900	neadapt.
11	arrière-goût	substantivum	1908	neadapt.
12	arrière-pensée	substantivum	1905	neadapt.
13	arrivismo	substantivum	1905	adapt.
14	arrivista	substantivum	1903	adapt.
15	aspic	substantivum	1905	neadapt.
16	aspri	substantivum	1900	adapt.
17	astensionista	substantivum	1902	adapt.
18	atout	substantivum	1905	neadapt.
19	attivismo	substantivum	1909	adapt.
20	aviatore	substantivum	1910	adapt.
21	aviazione	substantivum	1909	adapt.
22	azionare	sloveso	1905	adapt.
23	baccarà ¹	substantivum	1905	adapt.
24	balafon	substantivum	1983	adapt.
25	balayage	substantivum	1989	neadapt.
26	bandeau	substantivum	1905	neadapt.
27	banchiglia	substantivum	1905	adapt.
28	beante ²	adjektivum	1908	adapt.
29	beaujolais	substantivum	1907	neadapt.
30	beige	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
31	bel esprit	substantivum	1989	neadapt.
32	bendaggio	substantivum	1905	adapt.
33	berceuse	substantivum	1905	neadapt.
34	bêtise	substantivum	1983	neadapt.
35	bimetallismo	substantivum	1908	adapt.

36	birifrangenza	substantivum	1902	adapt.
37	blague	substantivum	1989	neadapt.
38	blagueur	substantivum	1905	neadapt.
39	blanquette	substantivum	1986	neadapt.
40	bloc-notes o block-notes	substantivum	1909	adapt.
41	boa ³	substantivum	1987	adapt.
42	bohémienne	substantivum	1905	neadapt.
43	boîte	substantivum	1905	neadapt.
44	bon gré mal gré	adverbium	1988	neadapt.
45	bonheur-du-jour	substantivum	1983	neadapt.
46	boucle	substantivum	1989	neadapt.
47	bouillabaisse	substantivum	1905	neadapt.
48	bouleversé	adjektivum	1989	neadapt.
49	bouquet	substantivum	1903	neadapt.
50	bouquiniste	substantivum	1905	neadapt.
51	bourrée	substantivum	1905	neadapt.
52	bovarista	adjektivum	1987	adapt.
53	boxeur	substantivum	1905	neadapt.
54	bric-à-brac	substantivum	1905	neadapt.
55	brioche	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
56	brisée	adjektivum	1989	neadapt.
57	bullonare	sloveso	1903	adapt.
58	burocrate	substantivum	1907	adapt.
59	burotica	substantivum	1980	adapt.
60	ça va sans dire	substantivum	1984	neadapt.
61	caban	substantivum	1984	neadapt.
62	cabernet	substantivum	1907	neadapt.
63	cablogramma	substantivum	1905	adapt.
64	cadeau	substantivum	1905	neadapt.
65	cache-col	substantivum	1989	neadapt.
66	cache-nez	substantivum	1905	neadapt.
67	calorico	adjektivum	1909	adapt.
68	cambusiere	substantivum	1908	adapt.
69	camion	substantivum	1908	adapt.
70	camma	substantivum	1905	adapt.
71	cancan	substantivum	1905	neadapt.
72	capitonné	substantivum	1910	neadapt.
73	captativo	adjektivum	1987	adapt.
74	carburatore	substantivum	1908	adapt.
75	carnet de change	substantivum	1989	neadapt.
76	carré	substantivum	1905	neadapt.
77	casse	substantivum	1987	neadapt.
78	catalizzatore	substantivum	1901	adapt.
79	catcheur	substantivum	1989	neadapt.

80	caucciù	substantivum	1906	adapt.
81	causeuse	substantivum	1989	neadapt.
82	cave	substantivum	1905	neadapt.
83	caveau	substantivum	1903	neadapt.
84	cianfrinare	sloveso	1905	adapt.
85	claqueur	substantivum	1905	neadapt.
86	cleptomane	adjektivum i substantivum	1900	adapt.
87	clorofilliano	adjektivum	1902	adapt.
88	clownerie	substantivum	1989	neadapt.
89	cochon	adjektivum	1983	neadapt.
90	cokefazione	substantivum	1987	adapt.
91	collage	substantivum	1905	neadapt.
92	collant	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
93	collettività	substantivum	1908	adapt.
94	collettivizzare	sloveso	1908	adapt.
95	collettivizzazione	substantivum	1905	adapt.
96	collier	substantivum	1905	neadapt.
97	confisso	substantivum	1988	adapt.
98	confort	substantivum	1989	adapt.
99	connaisseur	substantivum	1986	neadapt.
100	coque	substantivum	1905	neadapt.
101	coup de foudre	substantivum	1905	neadapt.
102	couturier	substantivum	1905	neadapt.
103	cru	substantivum	1905	neadapt.
104	crudités	substantivum	1989	neadapt.
105	crumiro	substantivum	1904	adapt.
106	cul-de-sac	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
107	cultuale	adjektivum	1908	adapt.
108	cuvée	substantivum	1989	neadapt.
109	decadente	adjektivum i substantivum	1905	adapt.
110	decalcificazione	substantivum	1902	adapt.
111	défaillance	substantivum	1909	neadapt.
112	délavé	adjektivum	1987	neadapt.
113	d'emblée	adverbium	1905	neadapt.
114	demi-vierge	substantivum	1907	neadapt.
115	démodé	adjektivum	1905	neadapt.
116	dépassé	adjektivum	1988	neadapt.
117	dépendance	substantivum	1908	neadapt.
118	dépistage	substantivum	1983	neadapt.
119	dérápaga	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
120	dessous	substantivum	1905	neadapt.
121	detartraggio	substantivum	1987	adapt.
122	disidratare	sloveso	1905	adapt.
123	distanziare	sloveso	1908	adapt.
124	divertissement	substantivum	1986	neadapt.

125	documentario	adjektivum	1908	adapt.
126	documentazione	substantivum	1905	adapt.
127	dorsay	substantivum	1905	neadapt.
128	double-face	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
129	drap	substantivum	1905	adapt.
130	drenaggio	substantivum	1980	adapt.
131	duvet	substantivum	1905	neadapt.
132	eccedentario	adjektivum	1983	adapt.
133	écru	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
134	eliminatorio	adjektivum	1908	adapt.
135	emotività	substantivum	1905	adapt.
136	en passant	adverbium	1905	neadapt.
137	en plein	substantivum	1908	neadapt.
138	enciclopedismo	substantivum	1902	adapt.
139	entourage	substantivum	1903	neadapt.
140	entracte	substantivum	1905	neadapt.
141	entrecôte	substantivum	1905	neadapt.
142	entremets	substantivum	1905	neadapt.
143	épagneul	substantivum	1908	neadapt.
144	équipe	substantivum	1908	neadapt.
145	escamotage	substantivum	1905	neadapt.
146	esotismo	substantivum	1908	adapt.
147	espadrilles	substantivum	1983	neadapt.
148	espressività	substantivum	1905	adapt.
149	esteriorizzare	sloveso	1900	adapt.
150	esteriorizzazione	substantivum	1908	adapt.
151	estetismo	substantivum	1900	adapt.
152	étamine	substantivum	1905	neadapt.
153	evenemenziale	adjektivum	1983	adapt.
154	faglia ³	substantivum	1905	adapt.
155	fané	adjektivum	1905	neadapt.
156	fard	substantivum	1905	adapt.
157	fauve	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
158	féerie	substantivum	1901	neadapt.
159	fil rouge	substantivum	1985	neadapt.
160	filière	substantivum	1987	neadapt.
161	film noir	substantivum	1981	neadapt.
162	film-poursuite	substantivum	1989	neadapt.
163	finalismo	substantivum	1904	adapt.
164	finanziara	substantivum	1905	adapt.
165	flâneur	substantivum	1989	neadapt.
166	flic	substantivum	1989	neadapt.
167	flirt	substantivum	1900	neadapt.
168	flou	adjektivum	1905	neadapt.
169	foncé	adjektivum	1905	neadapt.

170	forfait2	substantivum	1908	neadapt.
171	frappé	substantivum	1905	adapt.
172	freatico	adjektivum	1905	adapt.
173	fresare	sloveso	1905	adapt.
174	fuseau	substantivum	1988	neadapt.
175	gaffe	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
176	gala3	substantivum	1983	neadapt.
177	garage	substantivum	1908	neadapt.
178	garçon	substantivum	1905	neadapt.
179	garçonnière	substantivum	1905	neadapt.
180	gaufrette	substantivum	1905	neadapt.
181	gauche	substantivum	1905	neadapt.
182	giardiniera	substantivum	1908	adapt.
183	gigolette	substantivum	1905	neadapt.
184	glacé	adjektivum	1908	neadapt.
185	glassare	sloveso	1905	adapt.
186	globale	adjektivum	1900	adapt.
187	godet	substantivum	1901	neadapt. i adapt.
188	gourmandise	substantivum	1989	neadapt.
189	grammofono	substantivum	1908	adapt.
190	grand commis	substantivum	1987	neadapt.
191	grand marnier	substantivum	1988	neadapt.
192	grésil	substantivum	1987	neadapt.
193	griffe	substantivum	1983	neadapt.
194	grimpeur	substantivum	1905	neadapt.
195	gros	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
196	guigne	substantivum	1905	neadapt.
197	guipure	substantivum	1905	neadapt.
198	haché	adjektivum	1988	neadapt.
199	hangar	substantivum	1908	neadapt. i adapt.
200	hasard	substantivum	1987	neadapt.
201	chablis	substantivum	1905	neadapt.
202	chambré	adjektivum	1989	neadapt.
203	champagne	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
204	chanteuse	substantivum	1901	neadapt. i adapt.
205	chapeau		1989	neadapt.
206	châssis	substantivum	1905	neadapt.
207	chauffeur	substantivum	1902	neadapt.
208	chef	substantivum	1905	neadapt.
209	chemin de fer	substantivum	1905	neadapt.
210	chicane	substantivum	1905	neadapt.
211	chiné	adjektivum	1905	neadapt.
212	chope	substantivum	1905	neadapt.
213	chou	substantivum	1905	neadapt.
214	christofle	substantivum	1905	neadapt.
215	idiozia	substantivum	1908	adapt.

216	illusionista	substantivum	1901	adapt.
217	immobilizzazione	substantivum	1905	adapt.
218	immunizzare	sloveso	1900	adapt.
219	impasse	substantivum	1905	neadapt.
220	impressionismo	substantivum	1905	adapt.
221	impromptu	substantivum	1901	neadapt.
222	induttanza	substantivum	1905	adapt.
223	informatizzare	sloveso	1981	adapt.
224	informatizzazione	substantivum	1981	adapt.
225	inox	adjektivum	1983	adapt.
226	ironista	substantivum	1909	adapt.
227	jabot	substantivum	1905	neadapt.
228	j'accuse	substantivum	1904	neadapt.
229	jongleur	substantivum	1989	neadapt.
230	jorky ball	substantivum	1990	adapt.
231	journal	substantivum	1989	neadapt.
232	jus	substantivum	1989	neadapt.
233	lampista	substantivum	1905	adapt.
234	lapin	substantivum	1905	neadapt.
235	lavativo	substantivum	1905	adapt.
236	layette	substantivum	1989	neadapt.
237	lever de rideau	substantivum	1905	neadapt.
238	levulosio	substantivum	1902	adapt.
239	limousine	substantivum	1908	neadapt.
240	linciaggio	substantivum	1905	adapt.
241	mannequin	substantivum	1908	neadapt.
242	marquise	substantivum	1908	neadapt.
243	mascotte	substantivum	1905	neadapt.
244	massoterapia	substantivum	1905	adapt.
245	maudit	adjektivum	1989	neadapt.
246	mauve	adjektivum i substantivum	1901	neadapt.
247	melinite	substantivum	1909	adapt.
248	mélo	substantivum	1989	neadapt. i adapt.
249	meringa	substantivum	1905	adapt.
250	metapsichica	substantivum	1908	adapt.
251	metraggio	substantivum	1905	adapt.
252	microfiche	substantivum	1987	neadapt.
253	midinette	substantivum	1905	neadapt.
254	mignon	adjektivum	1905	neadapt.
255	mignonnette	substantivum	1983	neadapt.
256	milieu	substantivum	1905	neadapt.
257	mirabolante	adjektivum	1910	adapt.
258	mise	substantivum	1905	neadapt.
259	mise en abîme	substantivum	1983	neadapt.
260	mitaine	substantivum	1989	neadapt.

261	modernista	adjektivum i substantivum	1908	adapt.
262	moiré	adjektivum	1905	neadapt.
263	moletta ¹	substantivum	1905	adapt.
264	monetizzazione	substantivum	1980	adapt.
265	montaggio	substantivum	1908	adapt.
266	montagnardo	substantivum	1907	adapt.
267	mou	substantivum	1985	neadapt.
268	moulant	adjektivum	1989	neadapt.
269	mousseline	substantivum	1989	neadapt.
270	moutonné	adjektivum	1987	neadapt.
271	movimentato	adjektivum	1900	adapt.
272	municipalizzare	sloveso	1905	adapt.
273	musette	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
274	nattè	substantivum	1981	adapt.
275	naturista	adjektivum i substantivum	1908	adapt.
276	noir	adjektivum i substantivum	1989	neadapt.
277	notes	substantivum	1905	adapt.
278	nouvelle cuisine	substantivum	1986	neadapt.
279	obloc	substantivum	1905	adapt.
280	ofelimità	substantivum	1906	adapt.
281	ofelimo	adjektivum	1906	adapt.
282	omaro	substantivum	1905	adapt.
283	pacifismo	substantivum	1908	adapt.
284	pacifista	substantivum	1905	adapt.
285	paillette	substantivum	1900	neadapt.
286	palleale	adjektivum	1984	adapt.
287	palmarès	substantivum	1987	neadapt.
288	panache	substantivum	1905	neadapt.
289	panflettista	substantivum	1900	adapt.
290	panne	substantivum	1905	neadapt.
291	parnassiano	adjektivum	1903	adapt.
292	partouze o partouse	substantivum	1983	neadapt.
293	patriottardo	substantivum	1903	adapt.
294	pedalone	substantivum	1987	adapt.
295	perlage	substantivum	1988	neadapt.
296	personalismo	substantivum	1902	adapt.
297	pesage	substantivum	1905	neadapt.
298	phaéton	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
299	pièce	substantivum	1905	neadapt.
300	pied-à-terre	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
301	piolet-traction	substantivum	1989	neadapt.
302	piovra	substantivum	1983	adapt.
303	pistard	substantivum	1905	neadapt.
304	plancia	substantivum	1905	adapt.
305	plaque	substantivum	1905	neadapt.

306	plastron ¹	substantivum	1901	neadapt.
307	plateau	substantivum	1905	neadapt.
308	plissé	adjektivum i substantivum	1905	neadapt.
309	pochade	substantivum	1900	neadapt.
310	pois	substantivum	1905	neadapt.
311	polemizzare	sloveso	1905	adapt.
312	polonio ²	substantivum	1905	adapt.
313	portale ¹	substantivum	1905	adapt.
314	porte-enfant	substantivum	1901	neadapt. i adapt.
315	potage	substantivum	1905	neadapt.
316	pot-au-feu	substantivum	1905	neadapt.
317	pouf	substantivum	1905	neadapt.
318	poujadista	adjektivum i substantivum	1984	adapt.
319	poule	substantivum	1905	neadapt.
320	Pour cause	adverbium	1905	neadapt.
321	pourparler	substantivum	1905	neadapt.
322	predittivo	adjektivum	1988	adapt.
323	procedurale	adjektivum	1901	adapt.
324	proiettore (apparecchio)	substantivum	1907	adapt.
325	protestatario	adjektivum i substantivum	1901	adapt.
326	prude	adjektivum	1905	neadapt.
327	pruderie	substantivum	1905	neadapt.
328	prunella ¹	substantivum	1908	adapt.
329	puntillista	substantivum	1983	adapt.
330	putrella	substantivum	1903	adapt.
331	quadretta	substantivum	1983	adapt.
332	quiche	substantivum	1989	neadapt.
333	radioattività	substantivum	1902	adapt.
334	radioattivo	adjektivum	1908	adapt.
335	rai ¹	substantivum	1987	adapt.
336	rappel à l'ordre	substantivum	1989	neadapt.
337	rataplàn	substantivum	1987	adapt.
338	ratatouille	substantivum	1905	neadapt.
339	reclamista	substantivum	1908	adapt.
340	redevance	substantivum	1989	neadapt.
341	refendu	substantivum	1987	neadapt.
342	referenza	substantivum	1908	adapt.
343	refoulé	adjektivum i substantivum	1990	neadapt.
344	refrain	substantivum	1905	neadapt.
345	recherche	substantivum	1989	neadapt.
346	relais	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
347	remous	substantivum	1989	neadapt.
348	renard	substantivum	1901	neadapt.
349	rentrée	substantivum	1905	neadapt.

350	repêchage	substantivum	1910	neadapt.
351	reps	substantivum	1905	neadapt.
352	requête	substantivum	1989	neadapt.
353	retour match	substantivum	1905	neadapt.
354	rétro	adjektivum	1980	neadapt.
355	revanche	substantivum	1989	neadapt.
356	rêve	substantivum	1989	neadapt.
357	réveillon	substantivum	1989	neadapt.
358	revenant	substantivum	1989	neadapt.
359	revers	substantivum	1905	neadapt.
360	reversino	substantivum	1905	adapt.
361	rivetto ¹	substantivum	1905	adapt.
362	rocaïlle	substantivum	1905	neadapt.
363	rocambolesco	adjektivum	1905	adapt.
364	rollare	sloveso	1987	adapt.
365	rouge	substantivum	1989	neadapt.
366	routier	substantivum	1905	neadapt.
367	routinario	adjektivum	1983	adapt.
368	routiniero	adjektivum i substantivum	1983	adapt.
369	ruche	substantivum	1905	neadapt.
370	ruttile	adjektivum	1906	adapt.
371	sabotaggio	substantivum	1908	adapt.
372	sadiano	adjektivum	1909	adapt.
373	sans-gêne	adjektivum	1905	neadapt.
374	sarrusofono	substantivum	1902	adapt.
375	sauce	substantivum	1989	neadapt.
376	savoir-vivre	substantivum	1905	neadapt.
377	sciccheria	substantivum	1905	adapt.
378	sciovinista	substantivum	1907	adapt.
379	sec	adjektivum	1989	neadapt.
380	segnaletico	adjektivum	1901	adapt.
381	seleniano	adjektivum i substantivum	1983	adapt.
382	semantista	substantivum	1983	adapt.
383	seracco	substantivum	1908	adapt.
384	sesduzione	substantivum	1983	adapt.
385	s'il vous plaît		1989	neadapt.
386	sindacale ¹	adjektivum	1905	adapt.
387	sindacato ¹	substantivum	1900	adapt.
388	situazionismo	substantivum	1985	adapt.
389	sottisier	substantivum	1990	neadapt.
390	soufflé	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
391	souplesse	substantivum	1905	neadapt.
392	stellage	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
393	stylé	adjektivum	1908	neadapt. i adapt.

394	subduzione	substantivum	1983	adapt.
395	suède	substantivum	1989	neadapt.
396	suicidario	adjektivum	1983	adapt.
397	suprême	substantivum	1905	neadapt. i adapt.
398	surcontrare	sloveso	1983	adapt.
399	surlevée	substantivum	1988	neadapt.
400	tachista	substantivum	1983	adapt.
401	tailleur	substantivum	1905	neadapt.
402	tapis roulant	substantivum	1905	neadapt.
403	tassia	substantivum	1906	adapt.
404	teletaxe	substantivum	1983	adapt.
405	tepalo	substantivum	1906	adapt.
406	terrier	substantivum	1905	neadapt.
407	tonneau	substantivum	1905	neadapt.
408	toque	substantivum	1905	neadapt.
409	toupie	substantivum	1905	neadapt.
410	tournedos	substantivum	1905	neadapt.
411	tournée	substantivum	1905	neadapt.
412	tourniquet	substantivum	1905	neadapt.
413	tout-venant	adjektivum	1989	neadapt.
414	trancia	substantivum	1905	adapt.
415	transcriptasi	substantivum	1989	adapt.
416	transumanza	substantivum	1900	adapt.
417	transumare	sloveso	1909	adapt.
418	trevira	substantivum	1983	adapt.
419	tricot	substantivum	1905	neadapt.
420	trompe-l'oeil	substantivum	1905	neadapt.
421	troupe	substantivum	1902	neadapt.
422	trousse	substantivum	1905	neadapt.
423	trouvaille	substantivum	1989	neadapt.
424	truccare ²	sloveso	1905	adapt.
425	trucco ²	substantivum	1905	adapt.
426	truffé	adjektivum	1905	neadapt.
427	tse-tse	adjektivum	1905	adapt.
428	turismo	substantivum	1905	adapt.
429	ultramontano ²	adjektivum i substantivum	1987	adapt.
430	usura ²	substantivum	1908	adapt.
431	vacanziero	adjektivum	1983	adapt.
432	vali	substantivum	1905	adapt.
433	veilleuse	substantivum	1905	neadapt.
434	vermeil	substantivum	1900	neadapt.
435	vetrofanìa	substantivum	1908	adapt.
436	vinaigrette	substantivum	1989	neadapt.
437	violle	substantivum	1905	neadapt.

438	voile	substantivum	1905	neadapt.
439	voltaggio	substantivum	1905	adapt.
440	wagon-lit	substantivum	1901	neadapt.